

Plenum

Onsdag 29.4.2020 kl. 14.00—16.03

3. Statsministerns upplysning om hantering av coronakrisen

Statsministerns upplysning SU 4/2020 rd

Debatt

Talman Matti Vanhanen: Ärende 3 på dagordningen är statsministerns upplysning om hantering av coronakrisen. Efter statsminister Sanna Marins anförande ger jag ordet för repliker enligt eget övervägande. Ledamöterna kan anmäla sig för replik genom att trycka på knapp V. För behandlingen av ärendet reserveras högst två timmar.

I praktiken kommer vi att använda två timmar om många anmäler sig för anförande. Eftersom vi fortsättningsvis följer rekommendationen om att endast en del av ledamöterna är närvarande i salen är förslaget i dag det att vi halvvägs in i denna debatt nollställer listan över anmälda repliker, och om grupperna vill byta ut ledamöterna i salen så är ett dylikt byte möjligt. Därefter kan ledamöterna på nytt anmäla sig för repliker. Detta byte sker klockan 15.05. Vi försöker hålla fast vid den tiden.

Då inleder vi debatten, statsminister Marin.

Debatt

14.01 Pääministeri Sanna Marin (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmanlaajuinen COVID-19-koronaviruspandemia on ajanut yhteiskunnat poikkeuksellisen vakavaan kriisiin niin terveydellisesti kuin taloudellisesti. Vielä alkuvuodesta emme osanneet aavistaa, että kriisistä tulisi näin syvä ja vakava. Vaikka Suomen varautuminen erilaisiin tilanteisiin on moniin muihin maihin verrattuna hyvä, ovat epidemia ja sen yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset yllättäneet myös meidät.

Suomi on ottanut käyttöön poikkeuksellisen laajoja ja kovia yhteiskunnallisia rajoitustoimia jo hyvin varhaisessa vaiheessa epidemiaa. Rajoitustoimilla on pyritty estämään taudin etenemistä väestön keskuudessa, turvaamaan terveydenhuoltomme kantokyky kaikissa tilanteissa ja suojelemaan erityisesti niiden riskiryhmiin kuuluvien ihmisten henkeä ja terveyttä, joille tauti voi olla hyvin vakava. Olemme myös onnistuneet hidastamaan taudin etenemistä ja kyenneet mukauttamaan toimintaamme muuttuneeseen tilanteeseen. Esimerkiksi terveydenhuollon varautumistasoa on nostettu ja tehohoitokapasiteettia lisätty.

Vaikka tautitilanne on onneksi pysynyt rajoitustoimien ansiosta Suomessa maltillisena, emme voi huokaista helpotuksesta. Tilanne on yhä vakava. Tauti on arvaamaton, ja on vielä paljon sellaista, jota emme koronaviruksesta tiedä.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston linjaukset rajoitustoimista ja muista toimenpiteistä ovat pohjautuneet käytettävissä olevaan viimeisimpään tietoon ja asiantuntijoiden arvioihin epidemian etenemisestä. Koska virus on uusi ja se on levinnyt nopeasti eri maissa, olemme joutuneet tekemään päätöksiä epävarmuuden ja kovan aikapaineen keskellä. On

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

ollut arvokasta, että Suomessa on kyetty laajaan yhteistyöhön kaikkien eduskuntapuolueiden välillä, jotta rajoitustoimia on voitu ottaa käyttöön nopeasti. Kiitän erityisesti oppositiopuolueita rakentavasta yhteistyöstä tässä kansallisessa kriisissä. Hallitus on pyrkinyt pitämään eduskuntaryhmät informoituina, ja kaikkien ryhmien kanssa on keskusteltu tilanteesta ja toimista säännöllisesti. Tätä haluamme myös jatkaa.

Hallitus on myös toiminut koronakriisin ajan tiiviissä yhteistyössä Euroopan unionin jäsenmaiden ja instituutioiden kanssa. Olemme pitäneet ministeri- ja pääministeritasolla tiivistä yhteyttä etenkin naapurimaihimme Viroon ja Ruotsiin. Eurooppa-neuvosto on koontunut etäyhteyden avulla neljä kertaa käsittelemään niin terveydenhuollon toimia, rajoitustoimia kuin koronakriisin talousvaikutusten aiheuttamia toimenpiteitä. On ensiarvoisen tärkeää, että Eurooppa etsii ratkaisuja kriisiin yhdessä. Tarvitsemme yhteistä koordinaatiota ja yhteisiä toimia.

Tarvitsemme myös laajempaa monenkeskistä yhteistyötä globaalin pandemian kukistamiseksi, rokotteen kehittämiseksi ja sen saatavuuden takaamiseksi. Siksi Suomi on päättänyt kasvattaa Maailman terveysjärjestö WHO:n vapaaehtoisrahoitustaan 5,5 miljoonaan euroon. Suomi on myös sitoutunut kansainväliseen rokotetutkimukseen koronavirusrokotteen kehittämiseksi ja rahoittaa rokotekehitystä 5 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Emme olisi onnistuneet hillitsemään epidemian etenemistä Suomessa ilman kansalaisten sitoutumista rajoitustoimien noudattamiseen. Ihmiset ovat toimineet vastuullisesti ja suhtautuneet tilanteeseen sen vaatimalla vakavuudella. Siitä kiitos jokaiselle teistä!

Kiitos myös niille lukuisille terveydenhuollon työntekijöille, opettajille, siivoojille, poliiseille, joukkoliikenteen kuljettajille, kaupanalan ja ruokahuollon työntekijöille ja lukuisille muille ammattiryhmille sekä suomalaisille yrityksille, jotka huolehtivat yhteiskunnan toimivuudesta kriisin keskellä.

Arvoisa puhemies! Poikkeusolot ja rajoitustoimet ovat raskaita meille kaikille. Epävarmuuden sietäminen, normaalia poikkeava arki, perheenjäsenten ja ystävien kaipaus sekä taudin aiheuttama huoli omasta ja läheisten terveydestä kuormittavat ihmisten mieltä ja hyvinvointia. Osa on myös huolissaan työstään ja toimeentulostaan. Hallitus on päättänyt lukuisista toimita, joilla pyrimme turvaamaan työpaikkoja ja ihmisten toimeentuloa sekä helpottamaan yritysten tilannetta kriisin keskellä. Myös työmarkkinajärjestöt ovat tehneet arvokasta työtä ratkaisujen löytämiseksi. On tärkeää, että vaikeina aikoina kykenemme laajaan yhteistyöhön ja haemme ratkaisuja yhdessä.

Moni suomalainen varmasti kysyy, milloin rajoitustoimista voidaan luopua ja palata normaaliin elämään. Kysymys on ymmärrettävä, ja mielelläni antaisin siihen selkeän ja yksiselitteisen vastauksen. Totuus on kuitenkin se, ettemme vielä tiedä, kuinka kauan tilanne jatkuu ja milloin voimme taas palata tavanomaiseen elämään. Vaikka onnistuisimmekin tukahduttamaan taudin Suomesta, on mahdollista, että se palaisi taas myöhemmin takaisin. Tavalla tai toisella meidän on toistaiseksi opittava elämään viruksen kanssa.

On selvää, ettemme selviä kriisistä vaurioitta. Epidemialla on vakavia vaikutuksia ihmisten terveyteen, hyvinvointiin ja talouteen. Pyrimme toimimaan niin, että vauriot olisivat mahdollisimman pienet. Ne jättävät kuitenkin väistämättä jälkensä. On tärkeää, että kriisin aiheuttama taakka jaetaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla sekä oikeudenmukaisesti sukupolvien välillä.

Arvoisa puhemies! Hallitus päivitti Suomen koronavirusstrategiaa 22. huhtikuuta kuultuaan asiantuntijoiden arviot tilanteesta. Tavoitteenamme on yhä estää viruksen leviämistä.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

tä, turvata terveydenhuoltomme kantokyky ja suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Epidemian etenemisen hillitsemisessä on Suomessa onnistuttu toistaiseksi hyvin. Hallitus arvioi sen vuoksi, että Suomessa on mahdollista siirtyä asteittain ja hallitusti laajoista yhteiskunnallisista rajoitustoimista tartuntatautilain mukaiseen tehostettuun epidemian hallintaan. Kaikista rajoitustoimista ei voida kuitenkaan luopua kerralla, sillä tilanne on yhä vakava.

Suomen hybridistrategia nojaa rajoitustoimien hallitun purkamisen ohella testaa, jäljitä, eristä ja hoida -ajatteluun. Siinä laaja testaus, tehokas tunnistettujen tautitapausten ja -ketjujen jäljittäminen, sairastuneiden eristäminen sekä altistuneiden karanteeni estävät taudin etenemistä. Osana hybridistrategiaa hallitus jatkaa epidemian hallinnassa käytettävän mobiilisovelluksen käyttöönoton valmistelua. Sovelluksen reunaehtona on vapaaehtoisuuteen perustuva ja yksilön tietosuojaa kunnioittava malli.

Valtioneuvoston kanslian asettama valtiosihteeri Martti Hetemäen johtama valmisteluryhmä tekee 1. toukokuuta mennessä suunnitelman rajoitustoimenpiteistä irtaantumiseksi oikea-aikaisesti ja siirtymiseksi kohti taudin etenemisen hillinnän seuraavaa vaihetta. Hallituksen neuvottelu asiasta järjestetään tämän viikon sunnuntaina, 3. toukokuuta. Hallituksen neuvottelu varhaiskasvatuksen ja koulutuksen osalta käydään kuitenkin jo tänään, jotta koulutuksen järjestäjät ehtivät tarvittaessa varautua lähiopetuksen järjestämiseen.

Hallitus seuraa tarkasti tehtyjen päätösten vaikutuksia taudin etenemiseen. Olemme myös valmiita muuttamaan päätöksiämme ja korjaamaan linjauksiamme aina uuden tiedon valossa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on myös tehnyt virheitä kriisin keskellä. Esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentokentän liian pitkään jatkunut epäselvä tilanne olisi pitänyt kyetä ratkaisemaan nopeammin. Kun virheitä tehdään, ne on selvitettävä ja niistä on otettava opiksi. Helsinki-Vantaan tilanne korjattiin. Yritystukien kohdentumista selvitetään ja ratkaisuja etsitään työ- ja elinkeinoministeriössä. Suojavarusteiden ja terveydenhuollon välineistön saamisessa on yhä haasteita, ei vain Suomessa vaan myös monissa muissa maissa, mutta tähänkin kokonaisuuteen etsitään ratkaisuja. On aivan varmaa, että virheitä tullaan myös tulevaisuudessa tekemään. Tämä johtuu siitä, ettei kaikkea tiedetä ja pystytä tai osata ennakoida. Ihmiset myös epäonnistuvat ja tekevät virheitä inhimillisistä syistä.

On tavattoman tärkeää, että keräämme tämän kriisin kokemukset talteen. Kriisistä on syytä oppia, ja akuutin tilanteen väistyttyä valtionhallintomme toimivuutta, eri viranomaisien yhteistyötä sekä kansallista varautumista poikkeustilanteisiin on syytä arvioida tarkasti. Voin jo tähänastisen kokemuksen perusteella todeta, että meiltä on puuttunut kriisiajan välineitä, joita olemme joutuneet matkan varrella luomaan aivan liian kiireisellä valmisteluajataululla. Valmiuslainsäädäntömme on arvioitava huolellisesti, ja se on uudistettava yhteistyössä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa. Lainsäädäntöä on kokonaisuudessaan syytä tarkistaa varautumisen näkökulmasta, jotta olisimme tulevaisuudessa entistä paremmin valmistautuneita mahdollisiin kriiseihin.

Arvoisa puhemies! ”Ellemme varmuudella tiedä, kuinka tulee käymään, olettaakamme, että kaikki käy hyvin.” Nämä presidentti Mauno Koiviston sanat sopivat myös hyvin tähän hetkeen. Tulevaisuuden näkymiin liittyy poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Kuljemme sumussa, ja meidän on vaikea nähdä eteemme. Silti meidän on kuljettava eteenpäin ja luotettava siihen, että löydämme tien ulos kriisistä yhdessä. Olemme kansakuntana selvinneet monista koettelemuksista historian saatossa. Kyllä me selviämme tästäkin.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoroihin.

14.12 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia pääministeri Marinille tästä vastauksesta. Te luettelitte, missä kaikessa on onnistuttu, ja kyllä, isossa kuvassa onkin onnistuttu. Tartunnat on saatu kuriin, ja siitä kiitos todellakin kaikille suomalaisille: poliiseille, sairaanhoitajille, lääkäreille, jokaiselle niille, jotka omalta osaltaan ovat kantaneet korttaan kekoon, että tähän tulokseen on päästy.

Mutta aivan yhtä selvää on se, että tämän ison kuvan lisäksi kriisin operatiivisessa hoitamisessa on tehty selkeitä virheitä — esimerkiksi lentokenttä, suojavarusteet, yritystuet — ja näissä ei ole kyse ihan pikkuasioista. Siksi on tärkeätä, että me käymme nämä tänään täällä läpi — käydään läpi, jotta päästään eteenpäin, jotta voidaan taas kansallisessa yhteisymmärryksessä jatkaa eteenpäin. Esimerkiksi kymmenettuhannet hoitoalan ammattilaiset joutuvat tekemään riskiryhmien parissa töitä ilman, että heillä on kunnolliset suojavarusteet, vaikka tästä asiasta on puhuttu viikkokausia. [Puhemies koputtaa] Eli vastuu on siis hallituksella ja ministereillä, ja haluaisinkin kysyä lopuksi: voimmeko luottaa siihen, että nämä asiat jatkossa hoituvat paremmin ja näissä keskeisissä operatiivisissa asioissa saadaan tuloksia aikaan?

14.14 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Epidemia ja rajoitus-toimenpiteet aiheuttavat monenlaista vahinkoa taloudelle ja ihmisille. Kriisi on kuitenkin myös nostanut esiin monia rakenteellisia ongelmia ja haavoittuvuuksia, joihin on tärkeää puuttua, jotta olisimme valmiimpia seuraavalla kerralla. Esimerkkeinä voidaan mainita vapaakaupan mahdollistamat pitkät hankinta- ja tuotantoketjut monilla teollisuudenaloilla ja vaikkapa maatalouden täydellinen riippuvuus vierastyövoimasta.

Toisaalta kriisillä on ollut myös kiistattomia myönteisiä vaikutuksia. Hiilidioksidipäästöt ovat pudonneet dramaattisesti, kun teollisuus ja kuljetukset ovat hiljentyneet Kiinassa ja Intiassa. Lentoliikenne on globaalisti puolittunut.

Kysymys siis kuuluu: onko hallituksen tavoitteena palata kaikilta osin lähtötilanteeseen vai oppia virheistä ja pitää kiinni myös niistä myönteisistä asioista, joita pandemia on tuottanut? Ratkaisuhan on varsin yksinkertainen: tuotetaan mahdollisimman suuri osa tarvitsemistamme asioista täällä, kotimaisella työvoimalla. [Puhemies koputtaa] Se on kansallisen etumme mukaista, ja se on vaikuttavinta ilmastopolitiikkaa. — Kiitos.

14.15 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset pääministerille ilmoituksesta. Suuri kysymyksen kuuluu, miten tästä eteenpäin, ja siinä viitotettiin sitä. Hybridistrategian ohella voisimme käyttää siitä myös nimitystä ”uusi normaali”, jota nimitystä Saksan talousministeri käytti 17.4. Siihen kuuluu kuusi kohtaa: Ensimmäinen on se, että yhteiskuntaa avataan asteittain ja turvallisesti. Toiseksi: osa rajoituksista pidetään voimassa, eli esimerkiksi suuria yleisötilaisuuksia ei saa vielä järjestää. Kolmanneksi: jatketaan uutena normaalina nyt omaksuttuja hyviä hygieniakäytäntöjä, esimerkiksi suojapleksejä, intensiivistä käsihygieniää, yskimisen ja pärskimisen hillintää ja hallintaa, etäisyyksiä toisiin ihmisiin ja niin edelleen. Neljänneksi: testataan laajasti, eristetään tartunnankantajajat, jäljitetään heidän kontaktinsa ja testataan myös heidät. Viidenneksi: ylläpidetään sairaaloiden hyvä kapasiteetti. Kuudenneksi: panostetaan resursseja rokote- ja lääketutkimukseen. [Puhemies koputtaa] Tämä on visio, jonka nimi voisi hyvin olla ”uusi normaali”.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

14.16 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuusi viikkoa ja yksi päivä sitten käsitelimme tässä salissa valmiuslain käyttöönottoa ensimmäistä kertaa Suomen historiassa, tällaisen valmiuslain käyttöönottoa, ja totesin silloin keskustan ryhmäpuheessa, että keskuudessamme on näkymätön ja tuntematon vihollinen mutta yhdessä me kyllä selviämme ja pärjäämme. Nyt voi todeta kuuden viikon jälkeen, että kun Suomi on edennyt sillä strategialla, että tärkeintä on huolenpito ihmisten terveydestä ja siitä, että mahdollisimman harva suomalainen sairastuu tai menehtyy tähän koronaan, niin kokonaisuutena Suomi on pärjännyt yhtenä parhaimmista kansakunnista koko maailmassa tämän sairauden kanssa ja olemme päässeet pelättyä vähemmällä. Kuitenkaan, kuten pääministeri totesi, vaara ei ole ohi, ja edelleen meiltä jokaiselta suomalaiselta, niin nuorelta kuin vanhaltakin, vaaditaan kärsivällisyyttä ja ohjeitten ja määräysten noudattamista.

On ollut, puhemies, perusteltua, että hyvin nopeasti ja laajasti on tuettu suomalaisia yrityksiä massatyöttömyyden ja konkurssiaallon ehkäisemiseksi. [Puhemies koputtaa] Varmasti myös virheitä on tehty, mutta nyt on vielä kriisin hoidon aika. Nyt täytyy keskittyä tähän testaa, jäljitä, eristää -strategiaan, jotta pääsemme pikkuhiljaa exitiin tästä koronatilanteesta.

14.17 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit ovat pääsääntöisesti tukeneet hallitusta akuutin kriisin hoidossa, mutta toki olemme nostaneet esille epäkohtia, kun puhutaan vaikkapa suojavarusteitten hankinnasta tai yritystukiin jakamisesta. Erityisen kriittisesti on tarkasteltava sellaisia puutteita, joilla on suora vaikutus ihmisten henkeen ja terveyteen.

Hoitajaliitot ovat viestittäneet, että koronaan liittyvä suojavarusteitten käytön ohjeistus on paikka paikoin edelleenkin sekavaa ja puutteet ovat kentällä suuria. Eli suojavälineistä on niin suuri pula, että ohjeistetaan tällä hetkellä käyttämään suojavarusteina sadetakkeja ja jopa tuubihuiveja. Olisinkin halunnut hallitukselta tiedustella: kun samanaikaisesti yksityinen puoli on tarjonnut apuansa niin esimerkiksi testauskapasiteetin lisäämisessä kuin myöskin sitten näissä suojavarusteissa, onko nyt hallituksella joku ideologinen syy, minkä tähden ei pystytä tällaisessa tilanteessa ottamaan [Puhemies koputtaa] sekä yksityisen puolen että julkisen puolen parhaita käytäntöjä käyttöön ja sitä kautta helpottamaan tätä pulaa, mikä kentällä on?

14.19 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ilmoituksesta ja kiitos koko hallitukselle niistä vaikeista mutta välttämättömistä päätöksistä, joita olette nyt tehneet, jotta Suomi on pärjännyt tähän asti näinkin hyvin tämän kriisin keskellä.

Tämä tilanne on meille kaikille raskas, mutta toisille se on raskaampi kuin toisille. Eri-tyisen raskas se on nyt niille lapsille, jotka elävät niissä perheissä, joissa ei ole turvallista, kodeissa, joissa käytetään päihkeitä tai joissa väkivalta on läsnä. Meidän kaikkien tehtävä on pitää huolta, että jokaisella lapsella on oikeus turvaan myös poikkeusolojen keskellä.

Ratkaisut, joita hallitus on tehnyt esimerkiksi ihmisten toimeentuloa turvatakseen myös näissä tilanteissa, ovat korvaamattomia. Meidän tulee tukea yrittäjiä, lomautettuja, työttömiä selviämään, jotta lapsiperheköyhyys ei kasva nykyisestä. On tärkeää, että hallitus on sitoutunut toteuttamaan lasten ja nuorten toimenpideohjelman, jolla pyritään sitten kuromaan umpeen sitä kuilua, joka esimerkiksi etäopetuksessa tällä hetkellä syntyy.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

Haluaisin kuitenkin kysyä ja varmistaa vielä hallitukselta: Pitäähän Suomen hallitus jokaisesta lapsesta huolta niin hyvin kuin se tässä tilanteessa on mahdollista? [Puhemies koputtaa] Kannatellaanhan nyt yhdessä jokainen perhe tämän kriisin läpi, ja onhan tukea saatavilla tälläkin hetkellä mahdollisimman kattavasti? — Kiitos.

14.20 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos nopeasta uudesta vastauspuheenvuorosta. — Minusta edustaja Essayah kysyi aivan oleellista asiaa. Siis jotta me pääsemme ulos tästä, kaikki yhteiskunnan voimat pitää ottaa saman pöydän ääreen työskentelemään samaan suuntaan. Minä en voi ymmärtää sitä, että kun hallitus on kertonut, että teidän strategianne on testata, jäljittää, eristää — joka itse asiassa on aivan sama, jota olemme esittäneet — niin miksi nyt viikkoja on mennyt eikä edelleenkään testata niin paljon kuin olisi kapasiteettia. Yksityinen sektori on tarjonnut koko ajan apua. Miksette tartu siihen, tai lupaatteko te nyt tarttua siihen, jotta meillä on kaikki yhteiskunnan voima?

Samoin tämä jäljittäminen: sitä pitää alkaa tekemään ja sen jälkeen eristämään. Silloin tämä strategia toimii. Silloin me pääsemme siihen, että me saamme Suomen turvallisesti auki, pääsemme palaamaan arkeen ja saamme pyörät taloudessa pyörimään, jotta tästä ei tule valtava inhimillinen ja taloudellinen katastrofi.

14.21 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronakriisin aikana päätöksiä on jouduttu tekemään ripeästi ja tilanteessa, jota ei koskaan aikaisemmin ole ollut. Silloin tulee myös virheitä. Virheiden tekeminen on inhimillistä, mutta niistä on opittava.

Suomi on ollut paremmin valmistautunut kuin moni muu maa, mutta selvästi aikaisemmin tehdyissä varautumissuunnitelmissa ja valmiusvarastojen sisällöissä ei ole osattu varautua tämänkaltaiseen kriisiin, ei Suomessa eikä muuallakaan. Tähän kaikkeen nähden Suomi on ainakin toistaiseksi varsin hyvin onnistunut koronakriisin hoidossa verrattuna muihin maihin. Hallituksen esittämät ja meidän eduskunnassa yksimielisesti asettamamme rajoitustoimet näyttäisivät ainakin tämän hetken arvion mukaan olleen kohtuullisen hyvin osuvia ajallisesti ja määrällisesti. Suuri kiitos kuuluu kaikille suomalaisille, jotka ovat noudattaneet varsin tunnollisesti annettuja ohjeita ja näin huolehtineet omasta ja muiden terveydestä. Nyt kun kuullaan asiantuntijoita, toivottavasti voidaan joitain rajoitustoimia myös alkaa purkamaan. [Puhemies koputtaa] Koulut ja kirjastot voivat toivottavasti olla ensimmäisten joukossa.

14.22 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Joku sanoi taannoin, että Suomeen on pandemia-aikana ilmaantunut valtava määrä tee se itse -virologeja, joilla on varmoja näkemyksiä. Itse en ole virologi, vaan kaikki aiheeseen liittyvä tietämykseni perustuu asiantuntijoilta kuulemaani.

Päätöksentekijät eivät kuitenkaan voi lykätä vastuuta asiantuntijoille tai piilotella näiden selän takana, ja tähän on ainakin kaksi syytä: Ensinnäkin tilanne on uusi, ja lääketieteen asiantuntijoillakin on hyvin erilaisia arvioita siitä, miten tilanne kehittyy ja mitä pitäisi tehdä. Toiseksi ei ole aivan selvää, mihin pyritään: minimoimaan tartunnat ja kuolonuhrit vai minimoimaan rajoitustoimien taloudelliset ja sosiaaliset vahingot? On vaikea määritellä parhaita keinoja, jos ei ole määritelty tavoitetta.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

Tavoitteenasettelu on poliittisten päättäjien, ei asiantuntijoiden tehtävä. Kysynkin: mikä on hallituksen tavoite ja strategia?

14.23 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Pitää onnitella hallitusta tähän asti hyvin hoidetusta kriisistä. Toki on tapahtunut virheitä, niin kuin pääministeri myönsi, mutta ennen kaikkea meidän pitää olla iloisia siitä, että tapausten määrä on pysynyt hallinnassa ja kuolleiden määrä on pysynyt hallinnassa. Se on äärimmäisen hieno asia, ja siitä meidän kaikkien pitäisi olla kiitollisia.

Suomalainen yhteiskunta on kaikin puolin joustanut huomattavasti tässä kriisitilanteessa. Koulu on osoittanut kykynsä, opetussuunnitelma on osoittanut kykynsä. Sekä oppilaat että opettajat ovat kantaneet suurta vastuuta ja selviytyneet tästä hyvin. On kuitenkin syytä toivoa, että kouluissa päästäisiin mahdollisimman nopeasti normaaliin päiväjärjestykseen.

Myöskin työpaikoilla on pystytty joustamaan työajoista ja paikoista, on löydetty uusia työn tekemisen keinoja ja uusia kommunikoinnin keinoja. Nämä kaikki ovat hyviä oppeja siihen vaiheeseen, kun tästä päästään ulos, siihen exit-vaiheeseen, koska silloin kaikkien näiden joustojen pitää myöskin olla mukana siinä työkalupakissa.

Kysyisin työministeriltä: Hallitusohjelmassa on hyvä kirjaus paikallisesta sopimisesta. [Puhemies koputtaa] Näettekö tässä kriisissä jotain sellaista opittua, jota siihen työhön voisi ottaa mukaan? [Puhemies koputtaa] Millä aikataululla voitaisiin viedä tätä erityisesti exit-vaiheessa äärimmäisen oleellista kirjausta eteenpäin?

14.25 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pandemian hallinnassahan hallitus on mielestäni onnistunut hyvin, kunhan vain rajoituksia ei liian nopeasti pureta. Pitää tarkkaan harkita nytten, kannattaako koulut avata kahdeksi viikoksi, kun opettajatkään eivät sitä halua. Minun mielestäni ei.

Yrityksille on kohdistettu suoraa tukea, mikä on hyvä asia, joskaan se ei aina ole mennyt oikeaan paikkaan. Yksinyrittäjät, joita on yli satatuhatta, eivät ole saaneet muuta kuin 2 000 euroa sekä työttömyysrahaa noin 700 euroa. Sillä ei kuitenkaan makseta taksiryttäjien, kampaamojen, hierojien ja monien muiden leasingmaksuja, vuokria ja niin edelleen. Onko hallituksella heille suunnitteilla mitään tukea?

14.26 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tämä korona-kriisi vyöryi päälle, oltiin tilanteessa, jossa oli tehtävä nopeita päätöksiä, ja silloin elettiin epävarmuuden keskellä, niin kuin nähtiin, ja on selvä, että sellaisessa tilanteessa ihan jokainen askel ei osu lankulle, ja niin kuin pääministerikin totesi, virheitä on sattunut, mutta täytyy nähdä, mikä se kokonaistilanne on tässä. Kokonaistilanne on se, että tässä strategiassa, joka on ollut hallitukselta estäminen ja hidastaminen, terveydenhuollon kapasiteetin turvaaminen ja riskiryhmien suojeleminen, on nyt selvästi onnistuttu. [Kimmo Kiljunen: Kyllä, se on tavoite ollut!] Ylen Ruotsin-kirjeenvaihtaja Kirsi Heikel itse asiassa hyvin kommentoi, miltä tämä näyttää maailmalla. Hän sanoi: ”Täällä muut kirjeenvaihtajat puhuvat Suomen tilanteesta niin, että eikö siellä ollakaan tyytyväisiä. Ehkä maailman paras tautitilanne, ja silti koko ajan vaaditaan jonkun päättäjän eroa.” Eli kansainvälisesti verrattuna Suomi on onnistunut hyvin, ja nyt seuraavaan vaiheeseen pitää mennä tällä testaa, jäljitä, eristä ja hoida -strategialla, [Puhemies koputtaa] ja se on nyt keskeistä.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

14.27 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan todeta, että hallitus on toiminut määrätietoisesti ja myös nöyrästi, ja minusta näin tulee toimia jatkossakin. Olen ihan varma, että meistä jokainen haaveilee koronattomasta ajasta, siitä, että voi tavata läheisiä, pitää perhejuhlia, käydä työkavereitten kanssa kahvilla ja niinpäin pois. Itse olen ajatellut erityisen paljon viime aikoina ikäihmisten henkistä hyvinvointia ja myös sitä, että kun tämä kriisi nyt tässä pitkittyy, miten heidän henkinen kantinsa kestää sitten sen, että tämän ohjeistuksen mukaan ollaan pääsääntöisesti kotona ja vältetään sosiaalisia kontakteja. Sen takia haluaisin hallitukselta kysyä tai ainakin toivon, että kun näitä rajoituksia lähdetään miettimään uudestaan, niin myös pohdittaisiin, onko tämä 70 vuoden kategorinen ikäraja aivan välttämätön tämän koronakriisin pitkittyessä, että voisiko siihen löytyä jonkinlaisia pehmennyksiä ja yksilöllisempiä ratkaisuja.

14.28 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisin aikana on mooneen kertaan käynyt selväksi, että huoltovarmuutemme ja varautumisemme eivät ole niin hyviä kuin ne voisivat olla. Kyse ei niinkään ole nykyhallituksen tekemistä virheistä, vaan esimerkiksi huoltovarmuuden alasajosta voidaan syyttää kaikkia yli vuosikymmenen aikana hallinneita puolueita, toisia enemmän ja toisia vähemmän. Monessa asiassa kriisi osoittaa meille, että on paljon elintärkeitä asioita, joista meidän pitäisi pystyä paremmin huolehtimaan, kuten täällä mainitut suojavälineet, lääkkeet, ruokahuolto, työvoima, epidemioihin ja kansanterveyteen liittyvä osaaminen valtion laitoksissa ja niin edelleen. Pääministeri on aiemmin antanut ymmärtää, että huoltovarmuutta on syytä parantaa, ja samoin hän äsken jälleen myönsi, että on tehty virheitä, mutta pelkkä asian ääneen toteaminen ei kuitenkaan riitä, vaan olisi syytä tarkastella kriittisesti myös tällaisia syvempiä, vuosien aikana tehtyjä virheitä, ei vain näitä operatiivisia ongelmia, joita on syntynyt ajan puutteesta. Eli kysynkin pääministeriltä: onko hallitus valmis tekemään konkreettisia päätöksiä, joilla sekä tuotantoa että päätösvaltaa siirretään takaisin Suomeen, [Puhemies koputtaa] jotta maamme siirtyisi polulle, jolla sen ihan oikeasti voi sanoa olevan hyvin varautunut tuleviin kriiseihin?

14.29 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyisin tästä koulujen avaamisesta: Nythän meillä ei ole ihan täysin aukotonta tietoa siitä, mitä koulujen sulkeminen tai avaaminen tarkoittaisi viruksen leviämislle — oikeasti meillä ei ole ihan aukotonta tietoa — ja te pohditte nyt, pitäisikö koulut avata. Itse olisin sitä mieltä, että alkää tehkö sitä päätöstä vielä. Katsokaa vielä jonkin aikaa, koska siitä ei ole vielä kahta viikkoa, kun Uusimaa avattiin — tällä viikolla tulee kuluneeksi — ja yleensä se menee kahden viikon sykleillä, ja sen mukaisesti pystytään tekemään arvio, miten tauti liikkuu. Ja kun te pohditte sitä, niin olen ymmärtänyt, että ollaan ehkä avaamassa, niin toivoisin, että ottaisitte myös sellaisen vaihtoehdon, että ei avata vaan satsataan erityisesti niihin lapsiin, jotka voivat nyt huonosti. Monilla paikkakunnilla on alas ajettu oppilashuolto ja koulupsykologien toiminnat ja myöskin kouluavustajien toiminnat. Nyt satsattaisiin erityisesti näihin perheisiin, tehohoito, tehohuolenpito, ja tavattaisiin kaikki lapset tavalla tai toisella ja jatkettaisiin sinne koulun kesälomaan asti [Puhemies koputtaa] ja sitten avattaisiin hyljälleen harrastusten kautta. Minä uskon, että se olisi paras vaihtoehto, mutta te tietysti teette päätökset. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

14.30 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri totesi, että virheitä on tehty ja virheistä pitää oppia. Sellainen on selkärankaista. Se kertoo pääministerin kyvystä katsoa maailmaa hyvin rehellisesti, ja juuri tällaista me tarvitsemme tänä aikana. Tämä tilanne Suomessa on tällä hetkellä näinkin hyvä, koska koko Suomi on yhteistyössä pääministerin kannustamana ja esimerkin mukaisesti halunnut tehdä yhteistyötä. Pääministeri on täällä eduskunnassa ottanut opposition mukaan, niin että oppositio on ollut jatkuvasti informoituna. Tiedotuksesta tavallisille kansalaisille on kiiteltä aivan valtavasti, ja kun katsotaan Helsingin Sanomien viimeisimpiä lukuja siitä, millä tavalla tavalliset ihmiset katsovat hallituksen toimia, kansasta 84 prosenttia on tyytyväisiä pääministeri Sanna Marinin toimintaan. Nämä ovat aivan huikeita lukuja, jos vertaa, että esimerkiksi Sauli Niinistön toimintaan 85 prosenttia on tyytyväisiä, [Puhemies koputtaa] ja täytyy antaa hallitukselle onnittelut erittäin hyvästä ja jämäkästä toiminnasta tässä kriisin hyvin vaikeassa tilanteessa.

14.32 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kriisi on todellakin konkreettisesti osoittanut, miten tiiviisti toisiinsa kietoutuneet terveys, turvallisuus ja talous ovat. Näiden kaikkien vuoksi onkin välttämätöntä, että yhteiskuntaa päästään mahdollisimman pian, asteittain, hallitusti myös avaamaan. Samalla on syytä siirtää katsetta jo hieman pidemmälle siihen jälleenrakennusvaiheeseen. Kysynkin hallitukselta: Miten varmistamme sen, että Suomi on entistä kilpailukykyisempi ja entistä houkuttelevampi investointikohde siinä vaiheessa, kun yritykset eri puolilla maailmaa arvioivat uusin silmin tuotantoketjujaan ja monet investoinnit kenties hakevat uutta kotia Euroopasta ja toivottavasti myös Suomesta? Eli miten varmistamme, että etenkin osaaminen, sujuvat työmarkkinat ja toimivat liikenne- ja tietoliikenneyhteydet eri puolilla Suomea ovat kunnossa myös siinä uudessa tilanteessa?

14.33 **Tom Packalén ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronaviruksesta johtuen elämme poikkeuksellisen haastavaa aikaa myös päättäjien näkökulmasta. Ei ole yhtä oikeaa ratkaisua ongelman poistamiseksi ennen luotettavan rokotteen tuloa, ja sellaista ei ole nähtävästi ainakaan tänä vuonna tulossa. Avaamalla yhteiskuntaa päättäjät ottavat kuitenkin riskin, että tartunnat ja kuolleisuus nousevat. Jos taas pidämme Suomen suljettuna rokotteen tulon asti, olemme konkurssissa. Lisäksi suljettuna pitämisen seurannaisvaikutukset ihmisille voivat olla todellisuudessa paljon koronan tuomia ongelmia suuremmat. Riskiryhmiin kuuluvien ikäihmisten liikkumattomuus voi tehdä monista kykenemättömiä liikkumaan myös kriisin jälkeen. Konkurssiin menneet yrittäjät ovat voimattomia yrittämään uudelleen. Tämä lista on loputon. Avaaminen tulee olemaan hissiliikettä, jossa joudutaan löysäämään ja kiristämään aina sen mukaan, miten terveydenhuollon ja erityisesti tehohoidon kapasiteetti kestää.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää pääministeri Marinia aikeista rajoitustoimien asteittaisesta poistamisesta ja kysyn samalla: voisitteko harkita esimerkiksi koronasta kärsiville ravintoloille mahdollisuutta avata toukokuussa terasseja tai ruokapaikkoja, jos turvallisuudesta annetut määräykset, kuten turvavälit ja pöytiin tarjoilu, [Puhemies koputtaa] voidaan asianmukaisesti toteuttaa?

14.34 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kriisin hoidon alkuvaiheessahan Suomessa on ollut laaja kansallinen yksimielisyys näiden rajoitus-

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

toimenpiteiden voimaansaattamisesta, ja suomalaiset ovat toteuttaneet niitä hyvin. Se kertoo suomalaisen yhteiskunnan vahvuudesta aina terveysjärjestelmästä kouluihin, koteihin ja näin pois päin.

Meillä on todella hyvät edellytykset menestyä myös nyt tässä kriisin jatkovaiheessa, kun alkavat ne poliittisesti hankalimmat ajat. Eli pitää olla kunnan strategia, pitää koneiston toimia, ja meidän pitää kyetä löytämään semmoinen resepti, millä minimoidaan sosiaaliset, taloudelliset ja terveydelliset vahingot. Nyt vasta alkaa itse asiassa se todella hankala vaihe. Sen takia ihan kannustuksen sanoina esitän hallitukselle muutaman näkökohdan, joita kannattaa terävöittää:

Tilannekuvan pitää olla selkeämpi. Siitä on perustuslakivaliokunta huomauttanut viime viikkoina. Pitää toimia suunnitelmallisesti niin, että suunnitelma on kaikkien nähtävissä, kirjallisesti, ei vain jonkun päässä. Pitää johtaa koko yhteiskuntaa, jossa yritykset, tiedeyhteisöt, järjestöt ovat mukana hakemassa ratkaisuja, ei vain valtionhallinnon siilossa. Ongelmat pitää tunnistaa ennakkoon, ei jälkikäteen. [Puhemies koputtaa] Pitää myös oppia nopeammin ja erityisesti maailmalta. Meillä on nyt se etu, että me tulemme pari viikkoa myöhässä muuta Eurooppaa. [Puhemies: Aika!] Pitää nopeasti oppia muilta mailta.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin, 3 minuuttia.

14.36 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Täällä kysyttiin hallituksen tavoitteesta, edustaja Halla-aho kysyi tästä. Meidän tavoitteemme on ollut ja on yhä estää taudin etenemistä, turvata terveydenhuoltomme kantokyky ja suojella riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Nyt me pyrimme siihen, että voisimme avata näitä rajoitustoimenpiteitä asteittain ja hyvin hallitusti ja siirtyä jälleen kohti tavanomaista elämää. Tämä ei varmasti ole kokonaan mahdollista, ja me joudumme oppimaan elämään tämän viruksen kanssa, mutta sitä kohti on kuitenkin hyvä kulkea.

Tämän strategiamuutoksen osana on ehdottoman tärkeää nyt saada tämä suojavarustekokonaisuus hallintaan. Tämä on haaste: kansainvälinen markkina on haastava, ei vain Suomelle vaan myös muille maille. Me tarvitsemme kotimaista tuotantoa, ja tämän eteen teemme kovasti töitä, mutta tähänkin liittyy haasteita: tuotantolinjojen saaminen maahan, materiaalin saaminen maahan, se, että saamme sertifiointin kuntoon ja voimme varmistua siitä, että kaikki se varuste, mitä täällä tehdään, on myös sellaista, että se kelpaa sairaalakäyttöön. Ratkaisuja etsitään, mutta tämä pitää saada kuntoon, ja kannan tästä suojavarustetilanteesta ja niistä määräistä, joita me tulemme tarvitsemaan, kyllä kovaa huolta, ja siihen hallitus etsii aktiivisesti ratkaisuja.

Tarvitsemme myös selkeitä ohjeita. Se on aivan selvää, ja sitä täällä peräänkuulutettiin. Kun me siirrymme pois rajoitustoimenpiteistä, me tarvitsemme ihmisille selkeämpiä ja yksilöidymiä ohjeita siitä, miten tässä tilanteessa toimia. Me tarvitsemme ohjeistuksia niin uimarannoille, leirien pitämiseen, kirjastoille, museoille, yksilöille. Me tarvitsemme ohjeistusta ihmisille, koska me olemme sääntöuskovaista kansaa ja jos jotakin ei ole ohjeeksi kirjattu, niin silloin sitä ohjeistusta peräänkuulutetaan. Tämä aivan selkeää, että näin pitää toimia.

Edustaja Purra kysyi huoltovarmuudesta: Olen tästä samaa mieltä. Meidän pitää nostaa meidän huoltovarmuutemme tasoa ja meidän varautumisemme tasoa, ja se vaatii sitä, että meillä on kotimaista ruuantuotantoa, meillä on kotimaista suojavarustetuotantoa, meillä on

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

kotimaista tuotantoa moniin niihin asioihin, jotka ovat yhteiskunnan kannalta kriittisiä. Kyllä olen tästä täysin samaa mieltä.

Edustaja Packalén kysyi ravintoloiden tilanteesta: Jos mahdollista, totta kai hallitus pyrkii siihen, että voimme siirtyä jälleen tässäkin normaalimpaan tilanteeseen, mutta kuuntelemme hyvin herkällä korvalla asiantuntijoiden arvioita ja teemme ratkaisuja niiden pohjalta. Mutta tietenkin meidän tavoitteemme on se, että elinkeinoelämämme jälleen toimisi normaalilla tavalla.

Edustaja Häkkinen kysyi ja antoi vinkkejä tähän exit-strategiaan. Meillä on nyt Martti Hetemäen johtama työryhmä, joka tekee hallitukselle 1.5. mennessä suunnitelman siitä, millä tavalla hallitusti ja oikea-aikaisesti avataan näitä rajoitustoimenpiteitä ja mitä kaikkea tässä kokonaisuudessa pitää huomioida. Hallitus käy tämän pohjalta neuvottelut 3.5. Olemme myös asettaneet asiantuntijapaneelin, tiedepaneelin, tämän työn tueksi. Hetemäen työryhmä tekee paitsi tämän exit-suunnitelman, myös jälleenrakennussuunnitelmaa, ja tässä kokonaisuudessa totta kai asiantuntijat ja tieteen tekijät ovat edustettuina. [Puhemies koputtaa] On tärkeää, että teemme tätä yhdessä, niin yksityinen, julkinen kuin tiedeyhteisön puoli.

14.39 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään päivän lehdissä oli mielenkiintoinen vertailu Uuden-Seelannin ja Suomen pandemianhoidosta. Uusi-Seelantihan on vielä kunnianhimoisemmin toiminut — ja tietysti maantieteelliset olokin ovat siinä helpottaneet — ja saanut esimerkillisiä tuloksia, niin kuin Suomi taas Euroopan oloissa. Tähän uuteen strategiaan, strategian tarkistukseen, viitaten testausmäärät oli saatu Uudessa-Seelannissa Suomea pienemmällä väkiluvulla nousemaan jo 8 000 testiin päivässä. Suomen strategiassa on tavoitteena jo 10 000:n taso, ja valtiovarainvaliokunta esimerkiksi budjettimietinnössään kannusti sitä ripeästi toteuttamaan. Nyt olisi varmaan hyvä hetki kertoa, millä aikavälillä siihen päästään. Täytyy muistaa, että yksityissektorin käyttöönotto tätä kapasiteettia kasvattamaan on mahdollista jopa suoraan valmiuslain mukaan, ja tärkeätä olisi myös löytää tällaisia mobiileja testausmahdollisuuksia, jotka olisivat sitten helposti käytettävissä siinä vaiheessa, kun testausten määrä on moninkertainen nykyiseen verrattuna.

14.40 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille avauspuheenvuorosta ja hyvistä vastauksista sen jälkeen.

Koronakriisin hallinnassa tosiaan Suomi on hallituksen johdolla tehnyt hyvää jälkeä sikäli, että meillä tilanne on parempi ja itse asiassa jossain määrin vähän pienemminkin rajoituksilla kuin monessa maassa, eli me olimme liikkeellä oikeaan aikaan ja riittävän rohkeasti.

Tämä hybridilinja, jota tässä on kuvattu, jossa yhdistyvät riittävät rajoitukset testaamiseen, jäljittämiseen ja eristämiseen, on juuri tie siihen uuteen normaaliin — tai se on sitä uutta normaalia, mitä edustaja Lindén tässä kuvasi — ja toimenpiteet siinä ovat sinänsä juuri ne, mitä varmasti nyt tarvitaan. Ehkä tämän yleisen strategiakeskustelun tueksi olisi hyvä, että meillä olisi asiakirja, Suomen koronastrategia, jota sitten päivitetäisiin asiantuntijatiedon mukaan, niin kuin tässä on ollut puhetta. Se ikään kuin tukisi tätä keskustelua ja jäsentäisi sitä paremmin.

Haluan vielä kiittää hallitusta erityisesti kahdesta hienosta linjauksesta: toinen on tämä tiedepaneeli, jonka pääministeri myönsi, ja toinen on tämä ennakoluulon mobiilisovel-

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

luksen kehittäminen, [Puhemies koputtaa] joka voi auttaa myös siinä, että me saamme ihmiset testattavaksi, ja sitä kautta pyritään saamaan jäljityksen kattavuutta paremmaksi.

14.42 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että täällä keskustellaan nyt koronaepidemian hoidosta. Meidän pitää muistaa, että sekä meillä että globaalisti sekä itse epidemia että rajoitustoimet iskevät kaikkein kovimmin niihin ihmisryhmiin, jotka ovat jo lähtökohtaisesti hauraassa asemassa. Täällä nostin pari viikkoa sitten esille kysymyksen siitä, että Kelan toimipisteet ovat pääkaupunkiseudulla kiinni, ja nyt tilanne tosiaan näyttää siltä, että kuntien sosiaalityön asiakasmäärät ovat nousseet huomasti ja ihmiset eivät todellakaan ole saaneet sitä palvelua, jota he tarvitsevat. Toivon, että tähän nyt jatkossa kiinnitetään enemmän huomiota.

Hieman ihmetytti ehkä edustaja Risikon puheenvuoro rajoitustoimien purkamisesta, ja tuntuu, että siinä ollaan myös julkisessa keskustelussa vähän hukassa. Kysehan on oikeudellisesta ja juridisesta prosessista. Meidän pitää koko ajan arvioida, onko rajoitustoimien jatkolle välttämättömiä perusteita — siitähän tässä on pohjimmiltaan kyse. Jos ei ole perusteita, niin ne on purettava. [Puhemies koputtaa] Eli on tärkeää muistaa, että nimenomaan rajoitustoimien jatko pitää oikeudellisesti perustella.

14.43 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun koronakriisi alkoi, meille vakuuteltiin, että tämä virus ei koske meitä. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Kun korona sitten tuli Suomeen, oli se hallituksen mukaan Finavian vika. Sen jälkeen hallitus ja virkamiehet vakuuttivat, että suojat tulevat riittämään. Kun suojaimet eivät riittäneetkään, vaikka luvattiin, se oli itse pääministerin mukaan kuntien vika. Sen jälkeen alettiin tehdä suojainkauppoja, ja kun ne menivät pieleen ja tuli kiinalaista krääsää, oli se Huoltovarmuuskeskuksen vika. Aina kaikki muiden vika.

Arvoisa herra puhemies! Kysyn nyt ministeri Pekoselta asiasta, johon ette vastannut, kun kyselytunnilla teiltä tästä kysyin: miten voidaan antaa hoitajille työmääräyksiä, jos ei ole riittävästi suojaimia tarttuvaa tautia vastaan? Työnantajalla on työsuojeluveto. [Puhemies koputtaa] Tämä on tärkeää tietää heti nyt, koska tautihuippu on edessäpäin. Oletteko te nyt kartalla tässä asiassa? — Kiitos. [Maria Guzenina: Oletteko te kartalla?]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri, 1 minuutti.

14.44 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on varmasti nyt väärinkäsityksiä. Hallitus ei ole sanonut, että tämä ei koske meitä. Me olemme totta kai aina käyneet senhetkisen tautitilanteen läpi, ja silloin kun Suomessa ei ole ollut tautitapauksia, olemme sanoneet, että Suomessa ei vielä ole tautitapauksia tai Suomessa on esiintynyt yksi tautitapaus. Mutta meidänkin pitää varautua siihen, että tautia myös Suomessa tulee enemmän ilmaantumaan. Mutta ei niin olla sanottu, että tämä ei tulisi koskemaan meitä, vaan ollaan tietenkin aina kerrottu se ajantasainen tautitilanne, se tieto, mikä meillä on.

Helsinki-Vantaan osalta taisin tässä eduskunnan edessä heti tuoreeltaan todeta silloin, että tässä on tapahtunut virhe, hallitus kantaa tästä vastuun ja olisi pitänyt toimia nopeammin ja paremmin. Mielestäni heti tuolloin tähän otin kantaa ja totesin, että olisi pitänyt toimia paremmin.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

Suojavarusteista olen todennut sen, mikä on totta: Osassa kunnissa, osassa sairaanhoitopiireissä varautuminen ei ole ollut sillä tasolla kuin olisi pitänyt pandemiasuunnitelman mukaisesti olla. Mutta on ilman muuta selvää, että tämän varustetason pitäisi olla paljon korkeampi. Tämänkaltaiseen tilanteeseen, [Puhemies koputtaa] jossa me nyt olemme, emme ole osanneet tarpeeksi varautua. Suojainten käyttö tällä hetkellä on aivan toista luokkaa kuin mitä edes pandemiasuunnitelmassa on osattu arvioida.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sarkomaa, ja sen jälkeen ministeri Haatainen.

14.46 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikeassa kriisissä kansakunnan on aina tehtävä yhteistyötä, mutta on täysin selvää, että siihen, miten me tästä kriisistä pääsemme ulos, vaikuttaa hyvin vahvasti se, miten hallitus kykenee toimimaan.

Kun ministeri Pekonen asetti virkamiehensä tutkimaan, miksi ministeri — siis Pekonen itse — ei tiedä vastuitaan koronaepidemiasta selviämisen kannalta elintärkeissä asioissa, oli se merkki, että johtaminen ei ole kunnossa. Se oli merkki, että vielä ei oltu otettu opiksi. Kun koko Suomi huusi suojavarustepulaa ja hoitajat joutuivat käyttämään jopa jätesarjia suojaiminaan, niin olisi odottanut, että suojainten hankinta olisi ollut todellakin ministerin keskeisenä huomion keskipisteenä, kun työtä teette, myös tuo EU:n yhteishankinta mukaan lukien. Mutta näin ei ollut. Ministeri Pekonen ei edes tiennyt vastaavansa asiasta. Eikä edes siinä selvityksessä, jonka te teetit virkamiehellä, löytynyt yhtään tästä virheestä vastuussa olevaa henkilöä, vaikka asia on päivänselvä: ministeri vastaa.

Pääministeri Marin, tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun hallitukseen pesiytynyt toimintatapa epäselvistä vastuista aiheutti vakavan virheen. [Puhemies koputtaa] Kysynkin, arvoisa puhemies: mitä te, pääministeri Marin, aiotte tehdä, ettei tämänkaltaisia toistuvia virheitä tapahdu tulevaisuudessa? Kysyn myöskin: [Puhemies koputtaa] millaisilla toiminnoilla te aiotte tehdä hallituksen johtamisen sellaiseksi, että se todellakin toimii ja ministerit tietävät, mistä asioista vastaavat? [Puhemies: Aika!] Sehän on lähtökohta ja edellytys sille, että hallitus voi toimia ja me pääsemme tästä kriisistä ulos.

14.47 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä useissa puheenvuoroissa on kysytty, onko syytä huoltovarmuutta tarkastella. Kannan samaa huolta kuin kysyjät. Kyllä huoltovarmuuskysymystä täytyy tarkastella myös siitä näkökulmasta, jota olemme tässä viimeisten kuukausien aikana kokeneet, eli maailmanlaajuisen pandemian tai muun tekijän, joka lamaa yksikäs kaikki markkinat, niin että tiettyjä asioita ei saada tänne tulemaan. On myös muita riskitekijöitä, joita pitää entistä tarkemmin analysoida.

Tämä huoltovarmuus perustuu hallituksen tekemään linjaukseen, periaatepäätökseen, vuodelta 18. Tuota päätöstä on syytä nyt tarkastella uusiksi, kun tästä saamme tätä oppia. Eli sen työn käynnistän välittömästi, kun tästä kriisistä nyt vähän väljemmille vesille päästään, ja siinä tulee ottaa opiksi nyt, mitä meiltä puuttuu. Ei kannata ryhtyä perkaamaan jok'ikistä hallitusta tästä 20 vuotta taaksepäin, onko tehty oikein vai väärin. [Antti Kurvinen: Juuri näin!] Tätä, mikä on tapahtunut, ei ole osannut odottaa kukaan. On tiedetty, että pandemia on mahdollinen, [Puhemies koputtaa] mutta se on aina perustunut siihen, että joku osa yhteiskunnasta tai alue maapallolla lamaantuu. [Puhemies: Aika!] Tällaista maa-

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

ilmanlaajuista tilannetta kukaan ei varmasti ole osannut ennustaa — jos olisi, niin minä uskon, että Suomi olisi varautunut siihen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa, ja sen jälkeen ministeri Pekonen.

14.49 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuskustelu on nyt äärimmäisen ajankohtainen. Suomen on otettava opikseen ja panostettava kotimaiseen maatalouteen sekä ehdottomasti myös teollisuustuotantoon. Tehdään mieluummin vihreämmin täällä kuin tilataan Kiinasta. Samalla syntyy laatua ja työpaikkoja. Terveysturvallisuuden riittävät välinevarastot ja suomalaisen ruuan saanti kotien pöytiin on turvattu nykyistä paremmin. Ruuantuotanto ei saa olla näin altis häiriöille, kuten me olemme kausityöntekijäasiassa huomanneet.

Suomi tarvitsee nyt sellaisen selvän uuden strategian turvallisuudelle, jolla turvataan maamme toimivuus kriisienkin keskellä. Ehdotan, että tämä työ laitetaan toden teolla käyntiin nyt heti ja mukaan otetaan kaikki eduskuntapuolueet, jotta uudistustyö ei tyssää seuraaviin vaaleihin. Haluaisin vielä kuulla pääministerin ja muidenkin ministereiden näkemyksiä lisää, vaikka te olette tästä jo jotakin todenneet.

Ja vielä: Kotimainen tuotanto monella saralla on elintärkeää. 90-luvun laman asiat — toivon, että hallitus perehtyy erittäin hyvin siihen, [Puhemies koputtaa] mitä silloin tehtiin. Jälkipuinti, jälkihoito epäonnistui, ja tuli järkyttäviä kohtaloita. Tutustukaa siihen ja älkää tehkö niitä virheitä tässä.

14.50 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varautumiseen on moni edustaja tässä salissa tässä keskustelussa viitannut. Haluan muistuttaa siitä, mitä kaikkea me olemme epidemiaan varautumiseksi yhdessä tehneet. Varautuminen on kaikkea sitä toimintaa, jolla turvaamme yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden, ja me aloitimme koronavirukseen varautumisen heti, kun uusi virus alkoi levitä ja tieto siitä saavutti asiantuntijat.

Meidän varautumisemme perustana on ollut kansallinen pandemiasuunnitelma, ja suunnitelman tavoitteena on rajoittaa mahdollisen pandemian väestön terveydelle aiheuttamia haittoja sekä turvata yhteiskunnan toimintojen jatkuvuus mahdollisimman hyvin. Vain yksi osa pandemiasuunnitelmasta koskee materiaalista varautumista ja suojarusteita. Yhdyn tässä edustaja Purran näkemykseen siitä, että nämä suunnitelmat on tältä osin myöskin päivitettävä heti.

Suojavarusteiden hankkimiseksi ja tilannekuvan muodostamiseksi olemme nyt onnistuneet organisoitumaan vahvemmin, [Puhemies koputtaa] ja yhdessä teemme nyt kaikkemme, jotta sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakyky saadaan niiden osalta turvattua. Yhteisen ponnistelun tuloksena myöskin kotimainen suojarustetuotanto saadaan pian käyntiin. [Puhemies: Aika!]

Puhemies! Totean vielä, että virheitä on tehty mutta virheistä on myöskin opittu. [Riikka Purra: Ette vastannut kysymykseeni! — Paavo Arhinmäki: Mihin kysymykseen?]

14.52 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tack vare regeringens åtgärder är coronasituationen i Finland i jämförelse med många andra länder mycket bra. Tack för det. Trots det är jag orolig framför allt för barnens och familjernas välmående. Då den icke-brådsande vården körts ner har också besö-

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

ken på mödra- och barnrådgivningarna minskat med nästan hälften i förhållande till det normala. Det här är mycket oroväckande. De uteblivna besöken på barnrådgivningarna har lett till att bland annat vaccintäckningsgraden har minskat.

Ennaltaehkäisevät ja lapsille tärkeät tuhkarokko- ja muut rokotteet on annettava myös nyt korona-aikana. Äitiys- ja lastenneuvolat ovat varsinkin kriisitilanteessa elintärkeitä, kun perheet ja odottavat äidit ovat yksin huoliensa ja ongelmiansa kanssa. Neuvolat ovat koko perheelle tuki ja turva, ja siellä huomataan ongelmia, joihin pitää puuttua varhaisessa vaiheessa. Kysynkin hallitukselta: pitäisikö kuntia ja perheitä voimakkaammin ohjeistaa, että tarpeellisia neuvolakäyntejä ei pidä jättää väliin?

14.53 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka pääosin koronakriisin torjunnassa on onnistuttu, niin emme myöskään saa unohtaa sitä, että kuitenkin 200 suomalaista on menehtynyt tähän sairauteen, ja valitettavasti vaikka tekisimme kaikkemme, kuolonuhreja todennäköisesti tulee lisää.

Yhdyn edustaja Vehviläisen arvioihin siitä, että varsinkin iäkkäämmillä ihmisillä, joilla puoliso tai muu läheinen on laitoshoidossa tai sairaalassa, on syntynyt erittäin vaikeita tilanteita. On myös erittäin tuskaista järjestää hautajaisia, kun sinne ei voi kuin muutaman ihmisen ottaa saattamaan. Meidän täytyy nyt koko joukolla miettiä, miten me tätä tilannetta voisimme hoitaa.

Puhemies! Minusta tässä koulujen avaamiskeskustelussa ei saa unohtaa sitä, että kaikissa perheissä ei mene hyvin ja kaikki vanhemmat eivät pysty sitä etäopetusta järjestämään. Keskusta katsoo, että jokaisen lapsen ja nuoren kohdalla pitää ennen kesää tapahtua jonkinlainen tsekkaus, missä kunnossa sieltä kotoa tullaan. Tämäkin asia pitää hoitaa heikoimpien ehdoilla.

Mutta, puhemies, kysyisin nyt taloudesta vastaavilta ministereiltä, valtiovarainministeriltä ja elinkeinoministeriltä: Miten näette tämän talouden uudelleenkäynnistämisen [Puhemies koputtaa] ja mitä ajattelette Elinkeinoelämän keskusliiton ja Keskuskauppakamarin esittämistä exit-suunnitelmista? [Puhemies: Aika!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen, ja sen jälkeen valtiovarainministeri.

14.54 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muun muassa perustuslakivaliokunta on ilmaissut huolensa siitä, miten eri tavoin poikkeuslakia sovelletaan eri puolilla Suomea. Valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisen säännönmukaisin toimivaltuuksin. Valitettavasti poikkeuslain nojalla joissakin kunnissa ja alueilla on lopetettu palveluja ja päätetty asiakkuuksia pohtimatta lainkaan, onko tämä välttämätöntä valmiuslain tarkoituksen näkökulmasta. Esimerkiksi omaishoitajat, kotona asuvat muistisairaat ja kehitysvammaiset sekä kuntoutusta tarvitsevat ovat jääneet monin paikoin ilman tarvitsemaansa tukea. Kysynkin hallitukselta: voisiko kuntia ja kuntayhtymiä ohjeistaa asiassa pikaisesti vieläkin paremmin, sillä näiden asioiden hoitamatta jättäminen on epäinhimillistä ja tulee tulevaisuudessa todella kalliiksi?

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

14.55 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Kurvisen kysymykseen taloudesta ja itse asiassa myös siihen, mihin edustaja Halla-aho hieman aikaisemmin puheenvuoroissa kiinnitti huomiota:

Tietenkin elinkeinoelämälle tärkeintä on nyt se näkymä, kuinka kauan tämä tulee kestämään, ja tähän liittyy myös monen edustajan huoli siitä, kuinka me pystymme elämään näiden rajoitusten kanssa ja niitä ehkä asteittain purkamaan, jos terveydellisesti se on mahdollista. Toisaalta täytyy olla varautunut myös siihen, että niitä voidaan joutua myös kiristämään jossain vaiheessa. Kaikki riippuu siitä, miten virus kehittyy ja etenee ennen kuin meillä rokotetta on, ja tämä on myös suomalaisten nyt syytä muistaa ja ymmärtää. Totta kai ehdottomasti heti, kun rajoituksista päästään irti, niitä täytyy pystyä purkamaan, mutta pitää olla varautunut siihen, että voi tulla myös uusia.

Ajattelen, että kyllä eurooppalainen ja suomalainen teollisuus toivon mukaan pystyvät myös palaamaan nyt lähemmäs tänne kotiseutuja, ja siinä Suomen täytyy olla kilpailukykyinen, että teollisuutta ja alihankintaketjuja palautuu nimenomaan tähän maahan.

14.56 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedolla on erityisen suuri merkitys tämänkaltaisen kriisin hoidossa ja päätöksissä ja niissä toimenpiteissä, joita valitsemme. Nyt pääministeri on todennut, että Suomi seuraa hybridistrategiaa. Saammeko sunnuntaina tarkemman kuvauksen tästä hybridistrategiasta? Onko se työryhmän työ, jota nyt Hetemäen johdolla tehdään, se piste, jossa saamme esimerkiksi 5—10 sivun kuvauksen tästä strategiasta ja siitä arviosta, millä tavoin esimerkiksi vuoden sisällä tulemme Suomessa toimimaan? On todella tärkeää, että pääministeri korosti viikonloppuna tiedon avoimuutta tämän työryhmätyön yhteydessä, ja on todella arvokasta, että — toivon mukaan — tämä kannanotto ohjaa kaikkea työtä myös jatkossa. Eduskunnan on äärimmäisen tärkeää saada päivitetty tilannekuva, ja kansainvälisen tutkimustiedon pohjalta. Olisi arvokasta, jos voisimme vaikka viikoittain koota hallituksen ja eduskunnan käyttöön uusimman tutkimuksen tarjoaman tiedon [Puhemies koputtaa] koronaepidemian etenemisestä ja myöskin tästä taudinkuvasta.

14.58 Terhi Koulumies kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkilö-Ropponen viittasi äsken puheenvuorossaan siihen, että koronatilanne on erilainen eri puolilla Suomea, ja se huolestuttaa myös minua. Meillähän on onneksi sellaisia kuntia ja alueita Suomessa, joissa on vain hyvin vähän tartuntoja, ja jos joitain onkin, niin tartuntaketjut ovat hallussa ja tiedossa. Sen sijaan täällä omassa kotikaupungissani Helsingissä on aika paljon pahempi tilanne: täällä on paljon tartuntoja, ja pitkään aikaan eivät ole tartuntaketjut olleet tiedossa. Haluaisin kysyä pääministeri Marinilta: pohditaanko hallituksessa vakavasti sellaista vaihtoehtoa, että sitten kun näistä rajoituksista aikanaan luovutaan, luovuttaisiin eritasoisesti, eriaikaisesti eri puolilla Suomea, niin että erityisesti kiinnitettäisiin huomiota siihen, ovatko tartuntaketjut alueella hallussa? Toivoisin itse, että jotain tämän tyyppistä harkittaisiin.

14.59 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoiset ministarit! Tilanne ei ole vielä ohi, vaara ei ole vielä ohi — onhan ennustettu jossakin, että jopa vasta syyskuussa olisi tautihuippu, eliikkä meidän pitää tosiaan varautua, että tämä vielä kestää pitkään.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

Arvoisat ministerit, mitä ajattelette: Testaukset ovat aika tärkeitä, ja jos tai kun ihminen sairastaa koronan, elimistöön tulee vasta-aineita, joista voidaan todeta, että ihminen on sen sairastanut, niin eivätkö tällaiset vasta-ainetestit olisi aika tärkeitä tehdä? Oletteko valmiita tekemään kaikille suomalaisille vasta-ainetestit, koska sehän vähentäisi jo kustannuksia, koska tiedettäisiin, ketkä ovat sairastaneet ja ketkä eivät, ketkä voivat turvallisesti vanhainkodeissa ja muualla toimia? Nämä vanhainkotikuolemat ovat vakava paikka.

Toinen kysymys, minkä haluaisin esittää: onko hallitus miettinyt, onko hallitus valmis muuttamaan hallitusohjelmaansa tämän koronan takia, koska nyt on kuitenkin selvää, että pitää keskittyä suomalaisten ja Suomen hyvinvointiin, että kaikki menee paremmin päin? — Kiitos.

15.00 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Orpo-kin totesi, hallitus on hoitanut terveydensuojelua onnistuneesti. Hallinto ei kaikin osin ole heti taipunut kriisiorganisaatioksi, mutta tietokatkokset eivät onneksi ole estäneet hyvää kehitystä, eikä suojaamia olisi käytössä yhtään enempää.

Arvoisa puhemies! Yksi poliittinen virhe on tehty, mutta sen tämä sali teki yhdessä, kun yhdessä päätimme tukea yrityksiä Business Finlandin ja elyn kehittämistuilla. Kokoomus jopa otti tästä kunnian itselleen, ja perussuomalaiset esittivät satoja miljoonia lisää vastalauseessaan ja perustelivat, että nimenomaan kehittämistukia nyt tarvitaan. Mutta tätäkin virhettä ollaan nyt korjaamassa, ja tärkeintä on, että se hallituksen yhteinen tavoite, työpaikkojen turvaaminen, on selvä. Nyt, toisin kuin 90-luvulla, on lähdetty pelastamaan ihmisiä ja työpaikkoja etukäteen, eikä jälkikäteen pankkeja ja niiden omistajia, kun konkurssit ovat jo tapahtuneet. Ja kun puhutaan virheistä oppimisesta, niin minusta on tärkeintä, että opitaan nimenomaan niistä isoista virheistä, joita aiemmissa talouskriiseissä on tehty, ja totta kai niistä virheistä, joita aina väkisinkin tapahtuu.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän ennen semmoista huomaamatonta väenvaihtoa puheenvuorot edustajille Huttunen ja Orpo ja pääministerille.

15.01 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pysin aina ajattelemaan, että ei niin paljon pahaa, etteikö jotain hyvääkin, ja haluan uskoa, että tästä koronasta ja uusista käytänteistä, mitä se on meille tuonut, jäisi joitakin pysyviä hyviä käytänteitä. Yksi selkeä asia, mikä on huomattu, on se, että hajautettu yhteiskunta on nykyään vahvuus. Se, että meillä on esimerkiksi valtion virastoja ympäri maan ja ihmiset voivat tehdä etäpaikkaisesti työtä kotoa käsin, on ilmiselvästi osoittautunut hyväksi uudeksi käytännöksi. Haluaisinkin kysyä hallitukselta: tiedän, että useassa ministeriössä on valmisteilla alueellistamisasioita, mutta antaako tämä korona nyt uutta tuulta ja uutta pontta, että nämä asiat saataisiin vihdoinkin vietyä maaliin ja yhteiskuntaa saataisiin enemmän hajautettua?

15.02 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On sinänsä ja erittäinkin hyvä, että myönnetään, että virheitä on tullut, mutta toivon vielä, että siitä myöskin opitaan se, että jos täällä eduskunnassa ja jos yhteiskunnassa viikkoja kiinnitetään joihinkin asioihin huomiota, niin hallitus kuuntelee. Se on sitä yhdessä tekemistä, että kuunnellaan. Kun näistä suojavarusteista ja testauksista on puhuttu viikkoja, niin toivottavasti yhteistyön hengessä jatkossa tämä yhdessä tekeminen on vastavuoroista.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

Ja kun kysytään, niin oikeasti se vastuu on ministereillä. Kysymykseen ei voi vastata katsomalla toista ministeriä. Eli tietysti olisi tärkeää, että ministeri tunnistaa oman vastualueensa ja toimii sen puitteissa.

Mutta nyt, kun katsotaan eteenpäin — koska sehän nyt on kaikki kaikessa, että tästä päästään nopeasti ulos — tulee kaksi asiaa ehkä ylitse muiden tällä hetkellä:

Ensimmäinen on, että tarttukaa nyt tähän testausasiaan. Ottakaa se yksityisen sektorin apu vastaan ja nostakaa huomispäivänä yli 10 000:een se testausten määrä tarjolle.

Toinen asia ovat nämä yritystuet. Ei ole vielä sellaisia tukia, jotka osuisivat sinne yrityksen kassaan. Business Finlandilla ja elyillä oli hyvä lähteä liikkeelle, [Puhemies koputtaa] mutta se ei riitä, eikä riitä se alvipäätös, minkä teitte. Ne kassat ovat tyhjä, eikä ole mitään käynnistää, jos ei tässä nyt tule parempia keinoja, [Puhemies: Aika!] rahaa konkurssiuhan alla olevien yritysten kassaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Vielä edustaja Räsänen, ja sitten pääministeri.

15.04 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronasuositukset suojelevat yli 70-vuotiaita, mutta samalla vievät heiltä mahdollisuuden viettää aikaa läheistensä kanssa. On kyllä sydäntä särkevää, että hoivakodissa asuva joutuu elämään viimeiset elinkuukautensa erossa esimerkiksi iäkkästä puolisoistaan. Toki puhelin ja nettiyhteydet mahdollistavat yhteydenpitoa, mutta eivät kuitenkaan korvaa sitä kasvokkaista läheisyyttä. Jotta kohtaamiset olisivat turvallisia, omaisille tulisi järjestää mahdollisuus koronatestauksiin ja myös näihin vasta-ainetesteihin siinä vaiheessa, kun ne ovat luotettavia. Myös riittävä suojavarustus voisi tuoda omaisille mahdollisuuden vierailla ikääntyneiden luona. Tämä yksinäisyys on jo entuudestaan vakava vanhusten ongelma, mutta nyt se vielä pahenee tänä aikana.

Samalla kysyn: voisiko hallitus harkita Saksan ja monen muun maan tapaista suositusta kasvomaskeista julkisilla paikoilla, kaupoissa ja julkisessa liikenteessä, [Puhemies koputtaa] mikä voisi tehdä myös riskiryhmien ja ikääntyneiden liikkumisen yhdessä meidän muiden kanssa turvallisemmaksi, [Puhemies: Aika!] tietenkin riittäviä turvavälejä edelleenkin pitäen.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri, ja hänen jälkeensä ministeri Kiuru. Ja nyt tässä vaiheessa pyytäkää uudelleen vastauspuheenvuorot. Äskeiset vastauspuheenvuorot nollataan.

15.05 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo viittasi täällä muutamassa puheenvuorossaan siihen, että ollaan puhuttu ongelmista. Ollaan pitkään puhuttu ongelmista, että meillä ongelmia on, ja tiedän, että tätä keskustelua on käyty, ja sitä myös hallitus on käynyt. Mutta ongelmista puhuminen ei ole sama asia kuin ratkaisujen etsiminen, ja voin vakuuttaa, että hallitus on etsinyt ratkaisuja näihin ongelmiin vähintään yhtä kauan kuin näistä ongelmista on puhuttu. Mutta ennen kuin ne ratkaisut ovat valmiita, tietenkään ei ole tilanne se, mikä olisi toivottavaa. Tuotantolinja ei lennä tänne muualta maailmasta sillä, että me puhumme tässä salissa siitä vaikka viikon jokaisena päivänä. Materiaalit eivät lennä tähän maahan, vaikka me puhuisimme siitä tässä salissa viikon jokaisena päivänä. Nämä asiat eivät ratkea sillä, että me puhumme ongelmis-

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

ta. Ne ratkeavat vain sillä, että me ratkaisemme näitä ongelmia, ja voin vakuuttaa, että juuri tätä hallitus parhaansa mukaan tekee.

Kausityöntekijöistä toteaisin sen, että tähän asiaan tullaan palaamaan. Ensi viikolla hallitus tulee käymään tätä tilannetta läpi. Tätä on aiemmin käyty läpi, mutta me tiedämme, että meillä on haasteita muun muassa sen takia, että Ukraina on päättänyt, että he eivät päästä kausityöntekijöitä sieltä lähtemään, joten me käymme tätä tilannetta huolellisesti ensi viikolla läpi. Näen, että tässä on yksi iso riski, joka pitää pystyä ratkaisemaan, jotta meillä on Suomessa ruuantuotantoa [Puhemies koputtaa] myös silloin kun satoa pitää korjata. Eli tämä on iso kysymys, ja siihenkin palataan.

Vielä yhden asian jos saan sanoa, arvoisa puhemies, [Puhemies: Kyllä!] näiden rajoitusten purkamisesta alueellisesti porrastaen: Hallitus tulee tätäkin käymään läpi, aivan kuten eduskunta on edellyttänyt, mutta haasteena tässä on se, että me emme aina tiedä, millä tavalla tämä tauti käyttäytyy. Se on arvaamaton. Esimerkiksi siinä vaiheessa, kun teimme tämän ravintoloita koskevan rajoituksen, tässä salissa käytiin keskustelua siitä, onko oikein, että esimerkiksi Kainuussa, jossa silloin ei ollut yhtään tautitapausta, ravintoloita laitetaan kiinni, ja miksi se ei koske vain pääkaupunkiseutua. No juuri Kainuussa, jossa ei ollut tapauksia, oli yksi ravintola, josta sitten tuli tällainen tautirypäs, ja sitten tauti siellä pääsi leviämään. Eli vaikka silloin tilanne oli se, se hyvin pian olikin toisenlainen, ja tämä on juuri meidän haasteemme. Me emme tiedä taudista kaikkea, ja me emme pysty ennustamaan tulevaisuutta. Me joudumme toimimaan epävarmuudessa ja tekemään ratkaisuja epävarmuuden ja vajavaisen tiedon pohjalta. Tämä on haaste, mutta silti ratkaisuja pitää pystyä tekemään.

15.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähdän testauksesta nyt liikkeelle mutta mielelläni myöhemmin kommentoin myös epidemiologista tilaa ja myöskin mahdollisia tulevia rajoitusten kanssa elämisen haasteita.

Ensinnäkin tästä testauksesta: Ei eduskunnassa ole erimielisyyttä siitä, ettemmekö me kaikki nimenomaan olisi sillä linjalla, etteikö hallituksen valitsema hybridistrategia, joka perustuu erityisesti testaukseen, jäljitykseen, eristämiseen ja hoitoon, olisi yksi tärkeimpiä asioita, jolla me tulevaisuudessa hoidamme ja hallitsemme tätä epidemiaa. Siitä me olemme nimenomaan samaa mieltä.

Yhtä mieltä olemme myös siitä, että pelkästään julkisin resurssein me emme pysty tätä haastetta selättämään. Me tarvitsemme myöskin yksityisen puolen apua. Tässä salissa elää jostakin syystä tiukasti uskomus, että tätä testauskapasiteettia nostetaan pelkästään julkisin voimavaroin. Tämä ei pidä paikkaansa, koska meillä on jo alun perinkin ollut tässä mukana — jo alun perinkin ollut tässä mukana — yksityinen toimija. Me lähdemme tässä julkistetussa päivitetystä testausstrategiassa nimenomaan siitä, että kapasiteetin nosto 10 000:een tehdään niin, että jos saisimme 7 000:een ulotettua nämä julkiset voimavarat ja saisimme vähintään 3 000 yksityiseltä kentältä. [Puhemies koputtaa] Tämä on aivan päivänselvää, että tätä me yritämme joka hetki tehdä. Tältä osin täällä ei ole erilaisia pyrkimyksiä tässä asiassa. Niin nopeasti kuin saamme, testauskapasiteetti nostetaan tähän tavoitteeseen.

15.10 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa, että nyt hallituksen toimet ovat tepsineet ja toimineet ja nämä rajoittamistoimet, jotka ovat

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

niin kansantaloudellisesti kuin monien suomalaisten hyvinvoinninkin näkökulmasta haasteellisia, ovat kuitenkin sen tavoitteensa saavuttaneet.

Tämän hybridistrategian tiimoilta testaus on todella keskeinen asia. Kysyisin siitä, mikä nyt ei ole vielä tullut tässä esille: kun on nyt tullut tietoon, että kotimaisen testien valmistamisen yksi haaste on ollut se laadun varmistaminen riittävällä tasolla, ja tämä on julkisuudessa todettu, niin onko arviota siitä, minkälaisella aikataululla tähän mahdollisesti saataisiin nyt ratkaisua? Olen ymmärtänyt [Puhemies koputtaa] — ja ainakin pääministeri sanoo — että tämä on asia, josta tämä ei tule jäämään kiinni. Onko tästä olemassa jonkinlaista arviota?

15.11 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallitus on epäonnistunut koronastrategiassaan. Alun alkaen nuo Italiasta ja Itävallasta pandemia-alueelta, epidemia-alueelta, saapuneet olisi tullut testata ja heidät olisi tullut valvottuun karanteeniin asettaa. Rajoituksia taas olisi tullut olla juuri epidemian alkuvaiheessa kaikkein kovimmin.

Perussuomalaiset esittivät vain apteekkien ja kauppojen aukiolon sallimista silloin kun tartuntoja oli alle 200 kappaletta. Mikäli perussuomalaisten esittämällä tavalla olisi toimitettu, tilanne olisi nyt vastaava kuin Uudessa-Seelannissa, jossa koronavirus on nujerrettu ja voidaan avata yhteiskuntaa.

Hallituksen malli on ollut hidastaminen tukahduttamisen sijaan, ja riskinä on se, että ajan kulumisen myötä tartuntojen määrä vain kasvaa ja sitten se saattaa olla lopulta sama kuin Ruotsissa. Ruotsissa tosin ei vain taloutta tällä tavalla jouduttu sulkemaan. Strategia ei ole siis erityisen onnistunut. [Puhemies koputtaa] Miksi ette valinneet ensinnäkin strategiaksenne viruksen tukahduttamista, kuten muun muassa Uusi-Seelanti teki? Nyt kun THL on tutkinut, että itse asiassa vain harvalla täällä Uudellamaalla on vasta-aineita, myönnätkö, että laumaimmunitteettia emme tule saamaan ilman rokotetta? Miten tämä vaikuttaa strategiaanne?

15.12 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maaliskuussa nopea jarrutus oli itsestään selvästi ainoa oikea ratkaisu, muuten tehohoitopaikat olisivat voineet loppua kesken — sen me onneksi vältimme, ja kiitos kuuluu kaikille suomalaisille. Päätökset tehtiin täällä yhdessä, toimeenpanosta vastuun kantaa hallitus.

Nyt siirrymme kriisin toiseen vaiheeseen. Nyt selkeän tavoitteen asettaminen on jo vaikeampaa mutta sitäkin tärkeämpää. Kymmenenvuotias poikani kysyi eilen ruokapöydässä, että yritetäänkö seuraavaksi vähentää vai lisätä tartuntoja. Arvoisa puhemies, sen minäkin oikeastaan haluaisin tietää. Jos me emme sitä täällä tiedä, emme voi tehdä oikeita päätöksiä siitä, miten Suomessa pitäisi kevät ja kesä elää. THL:n johtaja Mika Salminen sanoo tämän päivän Helsingin Sanomissa, että epidemian nykyisen pysähtyneisyyden jatkuminen on ”erittäin huono vaihtoehto”. Hänen mukaansa ”rajoitukset ovat turhia, jos epidemia ei etene”. [Puhemies koputtaa] Pääministeri Marin, te olette toistanut useasti, että Suomen strategia on päinvastoin minimoida tartunnat mahdollisimman vähiin. THL:n Salminen puhuu tänään käytännössä niiden lisäämisestä. Vain toinen totuus strategianne ytimestä voi olla voimassa kerrallaan. Kumpi on oikea totuus tänään?

15.14 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että koulumaailmassa pikkuhiljaa palataan normaaliin. Luotan ihan täysin terveysviranomaisiin siinä, mikä on oikea ajankohta koululaisten palata kouluun. Toisaalta ymmärrän

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

opettajien ja heidän ammattijärjestönsä huolen siitä, mitä tämä kouluun palaaminen tarkoittaa niille opettajille, jotka kuuluvat riskiryhmään. Siksi kysyisinkin nyt opetusministeriltä: millä tavalla voidaan turvata näihin riskiryhmiin kuuluvien opettajien turvallisuus niin, että kouluun palaaminen olisi iloinen ja hyvä asia ihan kaikille?

15.14 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme selvästikin ottaneet käyttöön oikeita keinoja oikeaan aikaan tähän mennessä, sillä tauti on kansainvälisesti katsoen hyvin hallinnassa. [Jani Mäkelä: Ei pidä paikkaansa!] Olemme toimineet rohkeasti, mutta emme ole sulkeneet koko yhteiskuntaa eli ottaneet käyttöön niitä kaikista rajuimpia rajoittamiskeinoja, vaikka välissä moni sellaistaakin kovaan ääneen vaati.

Nyt kun meillä on takana useita viikkoja rajoitustoimia, voimme todeta, että elämä poikkeusoloissa on paikoin hyvinkin rankkaa — erityisesti lasten, nuorten, vanhusten ja riskiryhmiin kuuluvien elämä on mullistunut. Olin alkuvuikosta vierailemassa ysiluokkalaisten etäoppitunnilla. Nuoret sanoivat, että opetus on sinänsä toiminut etänä hyvin mutta on kova ikävä kavereita, peruskoulun viimeiset viikot joudutaan viettämään yksin.

Olen tyytyväinen, että hallitus suhtautuu rajoituksiin niin, että kun se on terveystilanteen kannalta mahdollista, niitä puretaan. [Puhemies koputtaa] Haluankin kysyä hallitukselta: millaisia keinoja voisimme ottaa käyttöön, joilla voimme mahdollistaa sosiaalisia kohtaamisia pitäen silti huolta turvallisuudesta ja terveydestä?

15.16 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää antaa kiitosta niille arjen sankareille, jotka tälläkin hetkellä pitävät tämän maan pyörät pyörimässä, ja antaa toivoa niille perheille, joiden arki on nyt muuttunut monella tavalla, ja huolehtia myös siitä, että kukaan ei jää tässä kriisissä yksin tai ilman tarvitsemaansa apua. Tämäkin kriisi pitää hoitaa oikeudenmukaisesti ja pelastaa ensisijaisesti ihmiset. Meillä ei nimittäin ole varaa missään tapauksessa toistaa 90-luvun laman virheitä. Hyvinvointivaltion jatkuvuus on varmistettava kaikissa olosuhteissa, ja sen vahvuus mitataan juuri tällaisina vaikeina aikoina.

Vaikka jotkin asiat, kuten yritystuet, eivät ole todellakaan menneet ohjekirjan mukaan ja opiksi otettavaa riittää meillä kaikilla, niin voimme kuitenkin kiittää hallitusta siitä, että se on luonut nopeasti tukia yrittäjille, yrityksille, työttömille, lomautetuille ja pienten koulu- ja laisten vanhemmille. Olen varma, että tiedolla johtaminen ja tietoon perustuva päätöksenteko auttaa meidät parhaiten koronakriisin aiheuttamien taloudellisten ja inhimillisten haasteiden yli. [Puhemies koputtaa]

Kysyisin hallitukselta: mitenkä kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevia perheitä konkreettisesti autetaan, ja miten sosiaalityön resurssien riittävyys kunnissa tällä hetkellä varmistetaan?

15.17 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tässä keskustelussa korostaa itse asiassa mielen hyvinvointia, joka liittyy koronakriisin hoitoon. Tutkimusten perusteella karanteeni aiheuttaa hämmennystä, vihaa, posttraumaattisia oireita sekä ahdistusta. Kun järjestöjen palveleviin puhelimiin on tullut soittoja, niin maaliskuun alussa näkyi itse asiassa se, että kysyttiin koronasta yleistä, maaliskuun lopussa rupesi näkymään ikääntyneiden ihmisten hätä, mutta nyt huhtikuun puolella puheluita on tullut huomattavasti vähemmän mutta ihmiset ovat paljon ahdistuneempia kuin alkuvaiheessa. Siksi

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

on äärimmäisen tärkeää, että me osaamme vastata siihen pelkoon, joka ihmisillä on heidän arjestaan. Se liittyy yksinäisyyteen, se liittyy toimeentuloon, se liittyy tulevaisuuteen.

Kun hallitus nyt miettii ikään kuin koronan jälkeisiä toimia, niin olisi äärimmäisen tärkeää, että mielenterveysstrategian toimeenpanosta ei tingitä vaan päinvastoin sitä vahvistettaisiin. Me taistelemme sekä terveyden että talouden välisellä yhteistyöllä, [Puhemies koputtaa] niin että nämä kaksi asiaa toimisivat, ja mielenterveydellä on paitsi terveyteen liittyvä ulottuvuus myös 11 miljardin lasku.

15.18 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä laumasuojasta on puhuttu paljon, ja välillä hallitus on kieltänyt, että sitä laumasuojaa ei haluta. Näin sairaanhoitajana ihmettelen tämmöistä keskustelua tästä laumasuojasta, koska laumasuoja tullaan saavuttamaan ennemmin tai myöhemmin — se saavutetaan joko sairastamalla tai se saavutetaan rokotteella. Tämä on aivan selvää.

Rokotteen tuleminenhan voi kestää tosi pitkään. Tosin joitain lupaavia tuloksia nyt jo on media esitellyt, mutta mikä se fakta on, sitä emme tiedä. Se voi kestää vuoden, se voi kestää vielä kaksi vuotta. Nyt kun lähdetään näitä rajoitustoimenpiteitä purkamaan, niin täytyy tietysti miettiä, miten me sen teemme, jotta meillä on tilanne hallinnassa, kunnes se rokote tulee. Ja on viisasta miettiä myöskin, kuten edustaja Filatov tässä puhui juuri, ihmisten mielenterveyttä, psyykeä, heidän ahdistustaan, vanhusten yksinäisyyttä.

Ymmärrän, että on todella vaikeaa tehdä näitä exit-toimenpiteitä ja miettiä, missä vaiheessa niitä rajoituksia aletaan purkamaan. [Puhemies koputtaa] Samalla haluan sanoa myöskin, että Suomi on iso maa ja meillä on alueellisesti hyvin erilaista ja kun mietitään, avataanko koulut vai eikö avata, niin olisi mielestäni hyvä miettiä alueellisesti näitä asioita, koska tartunnat joillakin alueilla ovat ihan minimissä [Puhemies: Aika!] ja siellä ehkä voitaisiin avata. — Kiitos. Pyydän seuraavan puheenvuoron.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen, ja hänen jälkeensä pääministeri.

15.20 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varsinaisessa taudin hallinnassa pitämisessä on tähän mennessä onnistuttu hyvin, kiitos suomalaisten ja kiitos siinä mielessä oikeiden ratkaisuiden, mutta kyllä samaan aikaan tämä taloudellinen hinta alkaa olla aivan valtava. Keskuskauppakamari laski, että tämä talouden sulkeminen maksaa 1,2 miljardia viikossa, ja kuten me tiedämme 90-luvun lamasta, niin se ei ole vain taloutta, vaan se tulee johtamaan myös valtavaan inhimilliseen hintaan. Näyttää ihan väistämättömältä, että edessä on paljon konkurssveja, työttömyyttä ja toimeentulovaikeuksia, jotka heijastuvat sitten henkisellet puolellet ja tuovat isoja asioita myös terveyteen. Sen lisäksi meillä on paljon yksinäisyyttä ja muuta, mihin täällä on jo viitattu. Nyt herääkin jo kysymys, olemmeko me lähellä sitä pistettä, että inhimillinen hinta rajoitusten jatkamiselle on kovempi kuin se, että niistä rajoituksista aletaan vähitellen luopumaan. Tämä on varmaan asia, jota meidän täytyy miettiä, ja toivon, että löydetään sellainen ratkaisu, [Puhemies koputtaa] että terveyden kannalta kestävällä tavalla voidaan näistä rajoituksista alkaa luopumaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri, ja hänen jälkeensä ministeri Andersson.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

15.21 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän kansainväliseen vertailuun, siihen, että vertaillaan maita keskenään ja katsotaan, kuka on onnistunut ja kuka on epäonnistunut: Itse en ole halunnut lähteä tällaiseen arviointiin, johtuen siitä, että eri maiden tilanteet ovat erilaisia ja siellä on erilaisia tekijöitä taustalla, jotka vaikuttavat taudin etenemiseen. Esimerkiksi kun verrataan Uutta-Seelantia ja Suomea, niin pitää siinä huomioida se, että Eurooppa on ollut yksi maailman tautipesäkkeistä. Täällä tapauksia on ollut paljon, ja se väistämättä näkyy myös Suomessa. Eli tämän kaltainen vertailu on nähdäkseni hedelmätöntä.

Mitä tulee tähän laumaimmuneuteen, hallitus ei ole missään vaiheessa tavoitellut sitä, että mahdollisimman moni suomalainen sairastaisi tämän taudin. Me olemme pyrkineet siihen, että estämme taudin etenemistä, turvaamme terveydenhuollon kantokyvyn ja suojellemme riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Tämä on ollut hallituksen tavoite, ja se on sitä yhä.

Strategiaan liittyen: Edustaja Mykkänen kysyi tästä strategiasta. Olen tähän vastannut useita kertoja niissä infoissa, joita ollaan eduskuntaryhmille pidetty, ja oikeastaan haluaisin kysyä: miten hallituksen ja kokoomuksen strategiat eroavat toisistaan? [Antti Kurvinen: Hyvä kysymys!] Olemme asettaneet nämä rajoitustoimet yhdessä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa. Minun nähdäkseni myös te tavoittelette sitä, että pääsisimme siirtymään laajoista rajoitustoimista enemmän yksilöllisiin, [Puhemies koputtaa] testaus, jäljitys, eristys, hoito -strategiaan. Haluamme avata yhteiskunnan toimintoja ja tehdä tämän hallitusti. Mikä meidän eromme tässä on? Haluaisin tietää sen. Kun kysytte minulta kerta toisensa jälkeen tätä kysymystä ja aina siihen vastaan, niin haluaisin nyt kuulla teidän näkemyksenne: miten meidän näkemyksemme eroavat?

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt ministeri Andersson, ja hänen jälkeensä edustaja Mykkänen.

15.23 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri on hyvin todennut useissa puheenvuoroissa, kaikki päätökset, mitä on tehty näiden rajoitustoimien osalta, ovat aina perustuneet lääketieteelliseen arviointiin ja terveysviranomaisten arvioon tästä epidemiatilanteesta ja siitä, minkätyyppisiä toimenpiteitä tarvitaan epidemian hallitsemiseksi. [Mika Niikon välihuuto] Tismalleen sama periaate pätee myöskin tähän keskusteluun rajoitustoimien mahdollisesta purkamisesta, eli siinäkin terveysviranomaisten arviot ovat päätöksenteon perustana, kun pohditaan, mitä voidaan purkaa ja milloin. Mutta koska emme pysty ennustamaan tulevaisuutta, on selvää, että meidän joka tapauksessa pitää miettiä yhteiskunnan eri osa-alueilla Suomessa, niin opetuspuolella kuin muillakin yhteiskunnan osa-alueilla, miten me huolehdimme riittävästä hygieniasta, miten me suojaamme riskiryhmiin kuuluvia ammattilaisia ja lapsia. Opetuspuolen osalta tätä arviota tehdään myöskin lääketieteellisin perustein, eli jos on kyse lapsesta, joka kuuluu riskiryhmään tai jonka vanhempi kuuluu riskiryhmään, oman lääkärin arvion perusteella, tai jos on kyse opetusalan ammattilaisista, [Puhemies koputtaa] niin työterveyshuollon ja työnantajan kanssa yhteistyössä.

15.24 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille vastauksesta. Meidän, kokoomuksen tavoite, jonka myöskin viime viikolla julkaisimme pienenä pamflettina, on se, että me pystymme turvallisesti avaamaan yhteiskuntaa, ja se perustuu siihen, että me taltutamme tämän taudin tasolle, jossa tartuntaketjut jäävät kiinni.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

Silloin täytyy pitää se hallitulla tasolla ja testaamisen suhteessa niihin epidemian leviämistasoihin pitää olla riittävä.

Viikko sitten pääministerin edellisessä infotilaisuudessa oletin, että tämä on meidän yhteinen tavoite, ja kysyin itse asiassa niistä välitavoitteista, että jos näin tehdään, niin mikä on hallituksen mitattava tavoite testauksen toteutumisen määrälle kahden viikon päästä, kuukauden päästä, mikä on mitattava tavoite suojavälineiden saatavuudelle, koska se liittyy siihen, voidaanko varmistaa, ettei tämä leviä vanhainkodeissa, että siellä on asianmukaiset suojavälineet, ja että kotikäynneillä on suojavälineet, voidaanko niitä taata ravintoloihin, kenties opettajille. Näihin emme saaneet oikein vastauksia, mutta tänään kysyin tästä päätavoitteesta sen takia, että THL:n Salminen ja myöskin STM:n kansliapäällikkö Varhila toissapäivän A-studiossa antoivat aika suoraan ymmärtää, [Puhemies koputtaa] elleivät suoraan sanoneetkin, että nyt se tavoite olisikin jotain muuta. Se olisi tartuntojen määrän kasvattaminen tästä nykyisestä noin sadan tartunnan päivätahdista, mitä todetaan. [Puhemies: Aika!] Tämä on ydinasia, että meillä on yhteinen käsitys tästä, mihin suuntaan ollaan menossa, ja hallituksella on edessään se tietokasa, jonka perusteella sen valinnan voi tehdä. Me emme voi elää niin, että emme tiedä, kumpaan suuntaan mennään, lisätäänkö tartuntoja [Puhemies: Aika!] vai vähennetäänkö seuraavan kuukauden aikana.

15.26 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ensimmäisenä hallitukselle tämän kriisin hoitamisesta hyvin vaikeassa tilanteessa. Kuten pääministeri aloituspuheenvuorossaan totesi, matkan varrella on tehty myös virheitä, mutta itse en osaa niitä kyllä hallituksen niskaan kaataa. Itse asiassa katson kyllä, että tämä meidän koko siviilikriisinhallintajärjestelmämme tulee uudistaa tämän kriisin tultua hoideksi. On nimittäin niin, että tällaisessa matriisiorganisaatiossa on varsin vaikeaa johtaa kriisejä. Siitä toivon, että tämä sali kykenee ne päätökset tekemään yhdessä aikanaan.

Nyt yhteiskuntaa on sitten varovaisesti asiantuntijoiden näkemysten mukaan avattava ja samalla varmistettava, että yrityksiä tullaan tukemaan riittävällä tavalla. Itse toivon ja kiritän hallitusta pohtimaan myös niitä niin sanottuja ilmaisia keinoja, joilla yrityksille voitaisiin tukea osoittaa, että ne sitä kassavirtaa saavat, kuten vaikkapa esimerkiksi ravintoloitten ja panimoitten etämyynti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri, ja hänen jälkeensä pääministeri.

15.27 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisessä puheenvuorossa kyllä huomasi, että jos ei löydä niitä ongelmakohtia, niin on kyllä punavihreät lasit päässä.

”On kuulunut”, ”en tiennyt”, ”ei ole minun vastuullani”, ”talouden kehysriihi käytiin epätietoisuuden vallassa”, ”rahat jaetaan kiireessä”, ”tuomioistuin tulee sitten myöhemmin” — nämä ovat viime aikoina olleet ministereiden ja eduskuntaryhmän puheenjohtajien lausuntoja. Sitten kuulee täällä keskustan ja SDP:n kommentteja, että mitä varten kritisoidaan hallitusta, että meillä menee oikein hyvin ja kaikki on hyvin, että kyllä tässä vähän virheitä on tehty, mutta kaikesta otetaan opiksi. [Antti Kurvisen välihuuto]

Te, hallitus, johdatte maata. Miten te voitte väittää, että asiat ovat hyvin ja kritiikki ei olisi kohdillaan? Ymmärrätekö te, miten toimintanne näyttää kansalaisten silmissä hyvin sekavalta ja hyvin epämääräiseltä? [Puhemies koputtaa] Te ette oikein tiedä, miten sitä kriisiä pitäisi johtaa.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

15.28 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useaan otteeseen puheenvuorossani, pääministerin ilmoituksessa, totesin, että tilanne on vakava — tilanne on vakava. Tämän viestin olen toistanut kerta toisensa jälkeen hallituksen infoissa, tässä salissa, eduskuntaryhmille kertoessani tilanteen kehityksestä. Tämä on viesti, jonka olen toistanut: tilanne on vakava. Emme me täällä aitiossa istu ja sano, että kaikki on hyvin ja nyt ei enää tarvitse murehtia, päinvastoin: tilanne on edelleen vakava. [Leena Meri: Mutta ette ole ottaneet vastuuta virheistänne!] Mutta kun me katsomme, miten Suomi on onnistunut taudin hillinnässä, niin voidaan myös todeta se, että näiden rajoitustoimien ansios-tauti on onneksi edennyt maltillisesti. Mutta vaara ei ole ohi, vaan tilanne on edelleen vakava, ja kun rajoitustoimia puretaan, se pitää tehdä hyvin hallitusti, se pitää tehdä asteittain, ja pitää myös tarkkaan seurata, millä tavalla tautitilanne muuttuu, kun rajoituksia puretaan. Pitää olla myös valmiutta muuttaa niitä linjauksia ja päätöksiä aina sen uusimman tiedon valossa, [Puhemies koputtaa] ja hallitus on kyllä tähän sitoutunut.

15.29 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsissämme on ihmisten terveyttä uhkaava kriisi mutta myös yhteiskuntaa laajasti ravisteleva taloudellinen ja sosiaalinen kriisi, ja näitä kaikkia hallitus nyt ratkoo yhtäaikaisesti. Hallitus on korostanut, että päätökset on tehtävä pohjautuen parhaaseen saatavilla olevaan tutkittuun tietoon, ja myös kukaan tiedon avoimuuden merkitystä ei voi liikaa korostaa.

Pandemian ollessa maailmanlaajuinen korostuu myös kansainvälisen yhteistyön ja tutkimuksen merkitys, kuten pääministeri hyvin totesi. Esimerkiksi toimivan rokotteen kehittämisessä onnistuminen on nyt erityisen kriittistä.

Kun tiukoista rajoituksista nyt pyritään hallitusti luopumaan, on tärkeää muistaa, että toimintatapoja sosiaalisten kontaktien välttämiseen on monia. Esimerkiksi koulussa tai työpaikoilla voitaisiin käydä porrastetusti. Toivon myös, että löydämme ratkaisut helpottaa karanteeninomaisissa oloissa elävien ikäihmisten ja palvelukodeissa olevien vanhusten elämää. Kannan huolta myös lasten pitkästä kesälomasta. [Puhemies koputtaa] Onkin tärkeää, että turvaamme lasten ja nuorten hyvinvoinnin myös kesäloman aikana.

15.30 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi haluan kiittää hallitusta hyvästä työstä tässä vakavassa kriisissä.

Aluksilla tapahtuvan välttämättömän matkustajaliikenteen avaaminen uudestaan olisi tärkeää. Lähes kaikki maat suosittelevat kansalaisiaan välttämään tarpeetonta matkustamista. On kuitenkin olemassa myös välttämätöntä liikennettä, joka on ollut käytännössä mahdotonta nyt, kun lautat eivät saa kuljettaa matkustajia.

Samoin kuin Tornio-Haaparannassa, ei Ahvenanmaallakaan tunneta tavallisesti rajaa Ruotsin kanssa. Ahvenanmaalaisia työskentelee Ruotsissa. On myös perheitä, joiden jäsenistä osa on toisessa maassa. Onnettomuuksien ja kuolemantapausten yhteydessä on tärkeää voida matkustaa.

Tänä päivänä matkustaminen on mahdollista ainoastaan lentäen, ei lautalla. Lentäminen on kuitenkin kallista, ja tartuntavaara siinä on suurempi. On helpompaa pitää sosiaalista etäisyyttä lautalla matkustaessa kuin lentokoneessa.

Tartuntojen leviämisen hillitsemiseksi asetetut rajoitukset ovat tärkeitä. [Puhemies koputtaa] On kuitenkin olemassa vahvoja perusteita jatkaa taas välttämätöntä lauttaliikennettä työ- ja perhesyiden osalta. Se olisi Ahvenanmaalle tärkeää.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

15.32 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika kohtuuttomalta välillä opposition kommentit kuulostavat. Kun isossa kuvassa katsotaan, niin kyllä kaikki voivat sen tunnustaa, että me olemme onnistuneet. On kuulutettu yhteistä suuntaa. Minusta päätöksenteolla, asiantuntijoilla ja suomalaisilla on ollut myös yhteinen suunta. Sen osoittaa se, että olemme kaikkien niitten arvioiden alapuolella, mitä tämän epidemian etenemisestä ennustettiin.

Hallitusta on kovasti myös arvosteltu, mutta kun katsoin aamulla valtioneuvoston kanslian päätösaineistoja poikkeusolojen aikaan, niin hallitus on 120 lainsäädäntöä plus asetus- ja kuuden viikon aikana tuonut tänne päätöksentekoon. Se on huikea työmäärä ja kertoo siitä hallituksen vastuusta ja moraalista, millä tätä epidemiaa nyt sitten nujerretaan. Että pitää myös tunnustaa ne onnistumiset. Täällä otetaan vain näitä yksittäisiä asioita, mutta tällainen massa kun on lainsäädäntöä, niin väkisinkin siellä tulee, [Puhemies koputtaa] niin kuin yritysrahoituksen osalta, tarkistettavaa.

15.33 Veikko Vallin ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Marin myöntää, että hallitus on mokaillut koronavirukseen aikana. Hän mainitsi muun muassa yritystuet. Yksi pahimmista virheistä on tosiaankin ollut se, miten yritystukia jaetaan. Jokainen kokenut yrittäjä näki heti jo maaliskuussa yritystukien ehdot luettuaan, että lepiköön menee. Tuen jakajan, Business Finlandin, vaatimus yrityksen kehityssuunnitelmasta, jotta yritys saisi tukea, ei sovi pandemiaoloihin. Tukea on myönnetty niille yrityksille, jotka osaavat parhaiten runoilla hienoja lauseita digiloikista, kiertotaloudesta, alustataloudesta, teknologisista innovaatioista ja niin edelleen.

Yritystukea voidaan toki myöntää kehitykseenkin, mutta tukien painotuksen pitäisi olla toisin. Talouden pysäyttävän kriisin aikana tukea pitäisi antaa erityisesti terveiden yritysten juokseviin kuluihin, kuten vuokriin ja palkkoihin, sekä korvata sulusta aiheutuvia tappioita. Siten toimimalla koronavirukseen vaurioita Suomen taloudelle voidaan lieventää ja kriisistä palautuminen on nopeampaa. [Puhemies koputtaa] Ymmärtääkö hallitus ja erityisesti ministeri Lintilä nyt vihdoinkin tämän?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Grahn-Laasonen, ja hänen jälkeensä ministeri Lintilä.

15.34 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että täällä myönnetään, että virheitä on tehty, ja se on yleisinhimillistä, ja varmasti me täällä kaikki ymmärrämme, että tehdään kovassa paineessa. Samaan aikaan sitten kun katsotaan, mitä nämä asiat ovat, mistä puhutaan, niin ne ovat vakavia, ja ehkä vakavimpana tämä suojavarustekysymys. Siitä on yli kaksi kuukautta, kun tätä asiaa on täällä salissa nostettu esiin ja tuotu esiin.

Hallituksen tehtäviin kuuluu myöskin toimeenpano, tämän toimeenpanovalta. Pitää huolehtia siitä, että vastuutukset ovat kunnossa, että tiedetään, kuka tekee, että sovitaan, että on resurssit olemassa ja että on osaaminen siihen. Tämä kaikki on hallituksen työnsarjaa ja tehtävää. Tämä tilanne ei ole edelleenkaan hallinnassa, mutta nyt on pelkona se, että testausasiassa on käymässä samoin. Sanotaan, että kaikkienhan meidän tavoite on, että testataan, mutta se toimeenpano ei toimi. Ei niitä testejä tehdä, vaikka hallituksella olisi tässä kovastikin tahtoa. Nyt kysynkin: mitä te aiotte tehdä, että tämä toimeenpano onnistuisi nyt

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

jatkossa paremmin ja että näistä virheistä opitaan? [Puhemies koputtaa] Mitkä ne opit ovat, mitä tässä toimeenpanossa on nyt otettu, jotta näitä virheitä ei syntyisi tällä tahdilla?

15.35 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa ei ole kukaan tehnyt mitään muuta esitystä jakotavasta yritystuille kuin ne, mitkä tällä hetkellä ovat käytössä. Nämä kaikki on tehty yksimielisesti. [Antti Kurvinen: Näin se on! — Paavo Arhinmäen välihuuto] Muistutan tämän.

Sitten perspektiiviä: 20.3. tulivat ensimmäiset tukipäätökset Business Finlandista. Verrattain nopeasti on oltu liikkeellä. On kritisoitu sitä, minne se raha menee. Katsoin juuri, että jos me olemme tehneet myöntöjä noin 7 600 Business Finlandista, niin niistä 4 900 on alle 10 000 euron. Eli kyllä se on mennyt sinne pienelle puolelle. Samaten kuin elyillä: kaikkia myöntöjä on 4 900, ja niistä 4 600 on mennyt mikroyrityksille.

Siitä huolimatta minulla on valmius tuoda tähän saliin asetus ja Business Finlandia koskeva laki, mikäli hallitus tulee sillä tavalla linjaamaan. Mutta meillä on samaan aikaan valmistelussa myös yleistuki yrityksille. Siihen hallitus ottaa kannan, ja sen jälkeen ollaan valmiit viemään niitä eteenpäin.

15.36 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten ryhmäjohtaja Tavio täällä sanoi aivan suoraan: ”Hallitus on epäonnistunut.” Erityisesti hän viittasi näihin taloudellisiin kustannuksiin, mutta myöskin muulla tavalla. Onneksi 85 prosenttia Suomen kansalaisista antaa suoran tukensa pääministerille ja sitä kautta myöskin hallitukselle näistä toimista, mitä on tehty, ja myöskin kansainvälisesti me näemme, että Suomessa on onnistuttu aidosti hallitsemaan tämän koronaviruksen leviäminen. Se on edelleenkin olemassa oleva riski, mutta on onnistuttu.

Verrattuna 90-luvun alun tilanteeseen, jolloin yritykset pantiin polvilleen ja pankit pelastettiin, nyt hallitus toimii toisin. Me avitamme yrityksiä tässä tiukassa tilanteessa, myöskin yksinyrittäjiä avitetaan, ja työttömiä tuetaan. Tässä suhteessakin nähdään, että hallitus aidolla tavalla avittaa suomalaista yhteiskuntaa. Taloudellisesti se maksaa, mutta auttaa tässä asiassa.

On totta, että joissain maissa on vähemmän rajoituksia. Se on maksettu ihmiselämällä. Kun tässä näitä rajoittavia toimia lähdetään purkamaan, niin on järkevää, että se tehdään porrastaen, ehkä alueellisesti mutta myöskin toiminnallisesti. Esimerkiksi ravintoloissa voitaisiin lähteä liikenteeseen toiminnallisesti sillä tavalla, [Puhemies koputtaa] että ulkoterrassit avattaisiin [Puhemies: Aika!] ja pidettäisiin turvavälit siinä. Tämä olisi tämmöistä asteittaista avaamista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavion nimi mainittiin. Haluatteko käyttää vastauspuheenvuoron?

15.38 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On niin kovin paljon sanottu, että tämä on hallinnassa, kun ei ole saavutettu tautihuippua edes. Minä olen nimenomaan aika huolestunut tästä teidän asenteestanne, kun te koko ajan hoette nyt kansalle, joka televisioiden ääressä varmaan tätäkin kuuntelee, että tämä tilanne on hallinnassa ja tämä on hallussa. Tämä ei ole hallinnassa ja hallussa vielä. Meillä on satoja kuolleita. Jos katsotaan Uutta-Seelantia, niin siellä voidaan jo sanoa, että tilanne on hallussa. Jos perussuomalaisten ehdottamalla tavalla silloin, kun tartuntoja oli alle 200, olisi toimittu niin, että

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

oltaisiin jätetty auki vain apteekit ja ruokakaupat, niin silloin voitaisiin tässä tilanteessa varmasti ainakin avata ravintolatkin.

Se huoli on tässä siitä, kun WHO on varoittanut, että ei ole varmaa, saako tässä edes immuniteettia, ja silloinhan me tiedämme, että rokotuskehitys tulee olemaan tosi vaikeata ja tarvitsee odottaa varmaan lääkekehitystä käytännössä. Siis jos tämä on näin, kun nyt Uudellamaallakaan ei ollut vasta-aineita THL:n mukaan, [Puhemies koputtaa] niin miten tämä strategia voi olla oikea, että annetaan sen levitä yhä, hitaasti mutta kuitenkin levitä?

15.39 Joonas Könntä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on tänään puhuttu siitä, mikä on hallituksen strategia, ja pääministeri kysyy, mikä on kokoomuksen strategia. Kuuntelin sen tarkkaan, ja strategia heillä on turvallisesti avata yhteiskunta. En ole ministeri, mutta luulen, että tämä on myös hallituksen strategia, turvallisesti avata yhteiskunta. [Antti Kurvisen välihuuto] Kuulostaa ainakin, että meillä on aivan samanlainen strategia tässä.

Herra puhemies! Tämä testaus on olennainen osa sitä, kuinka me pääsemme tästä tilanteesta eteenpäin, ja vaikka se kapasiteetti onkin korkealla, niin toisaalta sitten päivittäin tehtävien testien määrä on edelleen suhteellisen matala, ja eräässä sairaanhoitopiirissä tällä viikolla kerrottiin, että tällaiset puiset näytteenottotikut puuttuvat. Tämä on tietysti sellainen asia, johon meidän poliitikkojen kuuluu puuttua, ja minua kiinnostaisi: mihin me olemme päässeet nyt näissä päivittäisissä testausmäärissä — ei siis kapasiteetissa, vaan päivittäisissä testausmäärissä?

Se strategia nyt hallituksella ja ilmeisesti kokoomuksellakin on sama, eliikkä turvallisesti avata yhteiskuntaa.

15.40 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Johtajuus, siitähän tässä on pohjimmiltaan kysymys. Olen omalla urallani nähnyt monta erilaista johtajaa, ja johtajan pitää olla ihmisenä sellainen, johon luotetaan [Paavo Arhinmäki: Pääministeri Marin on!] ja johon voi tukeutua etenkin epäonnistumisen hetkellä. Minun mielestäni hyvä johtaja johtaa joukkojaan edestä. Se tarkoittaa, ettei piilouduta toisten selän taakse ja että iskujen edessä seistään tiukasti vastuuta kantaen, omia turvaten. Arvoisa pääministeri, sanoitte joulukuussa, kun teiltä kysyttiin halua nousta pääministeriksi, että ette väistä vastuuta. Tästä asenteesta minä pidän, mutta tuota asennetta minä nyt myös hallitukselta kaipaisin. Poliitiikka on valintoja, myös tulevaisuudessa. Toivon, että arvон hallitus muistaa, että virheistä on vaikea oppia ilman selkeätä vastuuta päätöksenteosta.

15.41 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveys ei ole näissäkään olosuhteissa vain epidemian hillintää, vaan muutkin taudit ja ongelmat on pidettävä kontrollissa. Nyt jo on tunnistettu, että mielenterveysongelmat ja lähisuhdeväkivalta valitettavasti lisääntyvät, ja näitä kaikkia punnitaan siellä perustuslakivaliokunnassa yhdessä, kun mietitään rajoituksia ja niiden välttämättömyyttä. Se on vaikea punninta, kun tiedämme, että Suomessa joka vuosi naisia kuolee lähisuhdeväkivaltaan, ja tiedämme, että tällaiset sulut lisäävät lähisuhdeväkivaltaa. Onneksi tähän tilanteeseen on nyt puututtu, on tuotu järjestöille lisää voimavaroja, mutta olisin kiinnostunut hallitukselta kuulemaan, mitä muita keinoja meillä on kuin järjestöjen tukeminen ja kuntien tukeminen, joilla voimme lähisuhdeväkivaltaan puuttua. Olisi nimittäin traagista, jos tässä tilanteessa kävisi niin, että

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

samalla kun saamme epidemian pidettyä hillittynä, suomalaiset sitten sairastuvat ja jopa menehtyvät muista syistä, jopa näiden rajoitusten kiihdyttämänä.

Todella painotan vielä kerran, että tämä punnintahan on aivan mahdottoman vaikeaa, ja siksi on ollut nähdäkseni hienoa, että perustuslakivaliokunnassa sitä on yksissä tuumin tehty. [Puhemies koputtaa] Se ei aina keskustelussa näy, vaan välillä vähän ihmetyttää, olemmeko me siellä yhdessä olleet päättämässä, mutta siitä on kuitenkin syytä kaikkia puolueita kiittää, [Puhemies: Aika!] että yksissä tuumin tätä vaikeaa pohdintaa on siellä käyty.

15.43 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos jotain, niin korona-kriisi on todella osoittanut meille hyvinvointivaltion tärkeyden. Hallitus on tosiaan toiminut tässä akuutissa kriisissä pääsääntöisesti hyvin ja oikea-aikaisesti ja laajalla kansan tuella. Siitä kiitos. Kiitos myös jokaiselle suomalaiselle, joka on nyt venynyt tässä tilanteessa, oli se sitten siellä kotona tai töissä. Näin me olemme yhdessä pystyneet suojelemaan toisiamme ja erityisesti riskiryhmiin kuuluvia.

No, nyt akuutin kriisin jälkeen tosiaan tarvitaan merkittävää jälleenrakennusta, ja taloutta pitää elvyttää tavalla, joka samalla myös lisää sosiaalista ja ekologista kestävyyttä. Eli me tarvitsemme sellaista elvytystä, joka luo työtä, joka vähentää päästöjä, joka kaventaa hyvinvointieroja ja joka lisää huoltovarmuutta. Ilmastotoimia ja näitä hallituksen tärkeimpiä uudistuksia, kuten oppivelvollisuuden laajentamista, on ehdottomasti jatkettava. [Puhemies koputtaa] Niillä on vain entistä suurempi merkitys tämän kriisin jälkeen.

15.44 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun tämä keskustelu alkoi, oli hienoa huomata, että aika nopeasti se meni siihen suuntaan, että katsotaan eteenpäin ja haetaan niitä jatkoaskelia. Esimerkiksi perussuomalaisten puheenjohtaja kysyi hallitukselta sellaisia kysymyksiä kuin miten tästä eteenpäin ja niin edelleen. Nyt perussuomalaiset vaihtoivat strategiaa, ja ryhmänjohtaja menikin täysin virheiden luetteloon ja siihen, mitä ei ole tehty oikein ja miksi ei ole tehty oikein. [Aki Lindén: Kiinnitin samaan huomiota!] Tämä toistui joissakin oppositio­puheenvuoroissa, mutta ihailen pääministerin ja valtiovarainministerin tyyneyttä siinä, että tällaisen myllerryksen ja syyttelyn keskellä he katsovat eteenpäin ja hakevat ratkaisuja.

Nyt kun mietitään, mitä terveyden ohella pystytään tekemään, niin on tietysti talouden katsominen ja se, millä tavalla pystytään yrityksiä akuutisti tukemaan, millä tavalla saada lisää investointeja tähän maahan ja millä tavalla esimerkiksi palautetaan tuotantoketjuja Kiinasta. Siksi kysyisinkin hallitukselta: mitä me voimme EU-tasolla tehdä, EU-tasoisia ratkaisuja — koska emme ole tässä yksin — [Puhemies koputtaa] että tästä kriisistä päästään nopeammin?

15.45 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen koronaa meillä oli ruokajonoissa päivittäin tuhansia ihmisiä. Ei unohdeta vähävaraisia.

Tällä hetkellä useista vakiotyöpaikoista ihmisiä on lomautettuna kahdeksi kolmeksi kuukaudeksi, ja TE-toimistot pyytävät heiltä työllisyys­selvityksiä. Eihän sen näin pitänyt mennä. Tukea piti antaa.

Voisin sanoa, että Suomen kansa on onnistunut toimimalla vastuullisesti estämään viruksen leviämisen. Tästä kuuluu kiitos Suomen kansalle, ei pasteeraavalle hallitukselle. Pääministeri myönsi nyt virheet, ja kiitän pääministeriä, että vihdoinkin myönnetään virheitä. Kansa on kuitenkin saanut seurata selityksiä selityksien perään satama-asiaassa, lentokent-

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

täasiassa, hengityssuojainasiassa. Tästä syystä lainaan globaalisti tänään kuultua kommenttia hieman muunneltuna: [Paavo Arhinmäki: Jotain totuutta sitten!] ”Voisi toivoa, että Suomen kansalla olisi tällaisen kriisin keskellä ministerit, jotka ottavat vastuun teoistaan ja puheistaan, eikä henkilöitä, jotka näyttelevät ministeriä televisiossa.” — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laiho, ja hänen jälkeensä ministeri Kulmuni.

15.46 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä epidemiassa merkittävää on se, että pystytään suojelemaan riskiryhmiä, ja valitettavasti siinä on epäonnistuttu hoivakotien suhteen. Osa johtuu siitä, että STM:n ministereillä on ollut epäselvä työnjako ja heikko tiedonkulku. Toinen ministeri on antanut jonkin ajan kuluttua ohjeita siitä, että pitää käyttää suu-nenäsuojusta, jopa kangassuojus riittää, ja toinen ministeri ei ole tiennyt, että tällainen ohje on annettu, eikä ole suojavarusteita sinne antaa. Jos ei ole riittävää ohjeistusta ja riittävää materiaalia, niin eihän siellä kentällä pystytä sitä noudattamaan.

Toinen asia on testit. On hienoa, että testejä yritetään lisätä, mutta kun se ei näy käytännössä juurikaan. Suomessa toissapäivänä oli 1 500 testiä THL:n mukaan — yli viiden miljoonan Suomessa. [Puhemies koputtaa] Jopa STM:n virkamies sanoo, että ei ole oireisia enempää. Eikö todella Suomessa ole nuhaa tai yskää sen enempää? En usko sitä. Jos halutaan rajoituksia avata, [Puhemies: Aika!] testauskapasiteettia pitää ehdottomasti lisätä ja tehdä sitä sujuvammaksi.

15.48 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen ja edustaja Ovaska käsittelivät tätä talousaspektia koronaan liittyen, ja on varmasti niin, että mikään tukipaketti ei tule riittämään, vaan ainoastaan se, että me pystymme saamaan tämän viruksen hallintaan ja lopulta tukahduttamaan sen. Meidän pitää siihen saakka, kun rokote on olemassa, elää rajoitusten ja niiden purkamisten kanssa ja koko ajan tasapainoilla, kuinka tässä toimitaan. Siksi kaikki ne keinot, millä me saamme lääketeieteessä edistystä ja pystymme avaamaan yhteiskuntaa, ovat keskeisiä.

Siinä keskustelussa, mikä on Euroopassa viriämässä, että yritykset haluavat palauttaa takaisin tähän maanosaan mittavastikin alihankintaketjuja, Suomen täytyy pystyä osoittamaan, että me olemme kilpailukykyinen, että niitä palautuisi nimenomaan tänne meille. Tietenkään ne haasteet, mitä Suomella oli taloudessa ennen tätä koronakriisiä, eivät ole kadonneet mihinkään, vaan ne ovat ehkä vain syventyneet, ja niihinkin meidän täytyy päästä pureutumaan siinä vaiheessa, kun me olemme tämän viruksen selittäneet.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Piritta Rantanen, ja hänen jälkeensä ministeri Kiu-ru.

15.49 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä erikoisessa ajassa ja tilanteessa haluan ihan ensimmäisenä toivottaa kaikille terveyttä, jaksamista ja voimia. Meillä kaikilla on varmasti omat haasteemme tässä kriisitilanteessa.

Kiitos pääministerille ja hallitukselle teidän tekemästänne työstä kriisin hoitamisessa. Kuulimme juuri tilannekatsauksen kriisin tilanteesta, ja ratkaisuehdotuksia, ajatuksia ja keskustelua tästä aiheesta käydään vilkkaasti sekä täällä että turuilla ja toreilla ja Facebookissa.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

Tässä kohtaa haluaisin omalta osaltani kiinnittää huomiota vain pariin kohtaan: Valmiuslain nojalla kunnilla on oikeus luopua kiireettömän hoidon määräaikojen noudattamisesta, ja tämä on tietenkin tässä tilanteessa ymmärrettävää. Viime aikoina olemme kuitenkin kuulleet huolestuttavia uutisia siitä, kuinka esimerkiksi rintasyöpäseulontoihin ja muihin kiireettömän hoidon vastaanottoaikoihin tulee paljon peruutuksia, eivätkä ihmiset uskalla välttämättä mennä lääkäriin. Kysyisinkin: mikä on tämän hetken tilanne eri seulontojen ja kiireettömien vastaanottoaikojen suhteen?

15.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on monta kysymystä, ja vastaan vielä, jos ehdin, myös tähän kysymykseen.

Iso kuva on tärkeää nyt hahmottaa. Me yritämme suojella riskiryhmiä, ja nyt eduskunnassa pitää päättää, olemmeko me tosissamme.

Tämä hallitus lähtökohtaisesti lähti siitä, että me pidämme huolta siitä, että meillä Suomessa esimerkiksi yli 70-vuotiaat voisivat olla turvassa. Me olemme joutuneet tekemään todella rankan päätöksen siitä, että valtioneuvosto on suosittanut yli 70-vuotiaille karanteeninomaisia olosuhteita. Sitä myös kritisoidaan paljon juuri sen takia, että monet ihmiset, jotka ovat yli 70-vuotiaita, ovat toimintakyvyltään hyvin erilaisissa asemissa. Kuitenkin samaan aikaan tulevissa toimissa joudumme pohtimaan ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden pohjalta, millä tavalla jatketaan tässä tärkeässä tehtävässä, jossa on tarkoitukseen suojella kuitenkin riskiryhmiä, joihin kuuluvat myös nämä meidän ikääntyvät suomalaiset.

Ne luvut, joiden valossa me nyt katsomme sitä, onko onnistuttu vai ei, [Puhemies koputtaa] ovat erilaisia kuin muissa maissa, koska me olemme jotakin täällä myös yhdessä osanneet tehdä oikein. Siksi on tärkeää, että meillä tehostetussa palveluasumisessa ja kotihoitossa sitoudutaan niihin ohjeisiin, joita on annettu, ja sen takia ne ohjeet on annettu niin, että myös suojaimet riittäisivät. [Puhemies: Aika!] Minusta se on ollut eduskunnan yhteinen tahto.

15.51 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Korona tuli, eikä kukaan ollut valmis — ei Suomi eikä koko maailma. Tämä oli lähtötilanne, ja tämä huomioon ottaen hallitus on pääosin toiminut hyvin. Kahdessa kuukaudessa ollaan tuotu valtaisa määrä poikkeusoloihin liittyvää väliaikaista lainsäädäntöä. Sitä on käyty läpi täällä urheasti koronan pelossa myös eduskunnassa valiokunnissa. Suurin osa näistä esityksistä on tähännyt tavallisen kansan pelastamiseen ja auttamiseen tässä tilanteessa, niin myös yritysten auttamiseen.

En pysty mitenkään rehellisesti sanomaan, että tässä olisi toimittu jotenkin huonosti. Haluan todeta, että tämä on koko kansan yhteinen asia, ja opposition edustajana koen, että tehtäväni on myös keskittyä siihen kaikkeen hyvään ja niihin hyviin esityksiin, joita hallitus tekee, enkä koe, että tehtäväni on pyrkiä etsimään jokaisesta asiasta joku heikko kohta. Koen, että minulla on vastuu kansanedustajana nyt taistella kuin talvisodassa, yhteisessä hengessä. [Paavo Arhinmäki: Olipa viisas puhe! — Kimmo Kiljunen: Oli loistava puhe oppositiosta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä neljä puheenvuoroa, edustajille Lindén, Kivisaari, Virolainen ja Juvonen, ja sen jälkeen yhteenvetopuheenvuoron pääministerille.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

15.53 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nyt jälkimmäisellä tunnilla nostettu paljon esille näitä ongelmia. Sanoisin, että kun kansainvälisiä tiedotusvälineitä seuraa, kaikki maat ovat joutuneet taistelemaan näiden samojen ongelmien kanssa, ja aivan kohtuudella voidaan sanoa, että Suomessa kuitenkin ollaan niistä selvitty varsin hyvin. Kaikkein lahjomattomin mittari valitettavasti on kuolleisuus tällaisessa epidemiassa. Kun katson 16 länsieurooppalaisen maan kuolleisuutta 100 000:ta asukasta kohti, siellä on ylimpänä, eli eniten kuolleita, Belgia, 56, ja sitten siellä tulevat aika lähellä Italia, Espanja, Ranska, tällä hetkellä myös Yhdistynyt kuningaskunta. Sitten meillä löytyy ryhmä, jossa on kuollut alle kymmenen ihmistä 100 000 asukasta kohti, ja siellä on Saksa, 6,9. Sitten siellä tulee ryhmä, jossa ollaan alle neljässä, ja siellä on Islanti, siellä on Norja, siellä on Viro, ja 16 maasta vähiten: Suomi, 3,3 per 100 000 asukasta. [Kimmo Kiljunen: Loistavaa!] Eli iso kuva on kuitenkin tällainen. [Puhemies koputtaa] Totta kai tässä taistelua jatketaan, mutta iso kuva tällä hetkellä on tämä.

15.54 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on monin tavoin kriisin aikana osoittanut hyvää tilannetajua, josta hyvä esimerkki on hallituksen myöntämä tuki alle kymmenenvuotiaiden vanhemmille, jotka jäivät ilman ansiotuloja kotiin etäopettamaan lapsiaan. Tästäkin huolimatta keskustelua lasten hyvinvoinnista käydään yhteiskunnassa. Tämä on, totta kai, luontevaa. Koulut ovat merkittävä hyvinvointipilari ja kasvatuskumppani, ja koronakriisi on tuonut vaikeutta tähän yhteistyöhön. Kuitenkin, ovat ajat olleet mitkä tahansa, aina on lasten hyvinvointihaasteita riittänyt. Kysyisinkin vastaavalta ministeriltä: onko meillä luotettavaa tietoa, siis kuulopuheiden sijaan luotettavaa tietoa siitä, onko lasten pahoinvointi kodeissa lisääntynyt?

15.55 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minusta oli aivan oikein, että tämän koronakriisin alkaessa hallitus ohjeisti sairaaloita kaksinkertaistamaan tehokapasiteettiaan ja myös ohjeisti, että kiireetöntä hoitoa siirretään tai jopa perutaan. No, nyt me olemme sellaisessa tilanteessa, että ihmisten pelko koronasta on johtanut siihen, että he itse peruuttavat varattuja hoitoaikojaan niin perusterveydenhuollosta kuin erikoissairaanhoidosta. Täällä mainittiin jo syöpäseulontojen miinus 50 prosenttia oleva lasku, Varsinais-Suomessa myös aivohalvauspotilaat ovat viivyttäneet hoitoon haikutumistaan, ja myös sydänpotilaista 30 prosenttia vähemmän ilmestyy kardiologin konsultaatioon. Tämä tuo eteemme sen, että hoitovelka kasvaa. Terveystenhuollon tehtävänä on tuottaa terveyshyötyjä. Minä kysyn ministeriltä: miten te aiotte varautua siihen, että hoitovelka kasvaa? Terveystenhuollon ammattilaiset ovat erittäin suuressa murheessa siitä, että kun hoito viivästyy, niin se myös vaikeutuu ja parantaminen voi muuttua jopa mahdottomaksi.

15.57 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lähtölaukaus koronalle annettiin jo tammikuussa. Sen takia olivat hyvin hämmäntäviä ne kommentit, joita esimerkiksi THL antoi vielä maaliskuussa. THL totesi, että koronavirus ei ole niin vakava kuin aluksi luultiin. Kysyn teiltä hallitus: Suomi yllätettiin, Suomi yllättyi, hallitus yllättyi, THL yllättyi — mitä tästä opittiin? Onko mahdollista, että tulevaisuudessa olisimme aavistuksen verran aikaisemmin hereillä? Maaliskuussa vielä kerrottiin, että virus ei ole vakava. [Mika Niikko: Se riippuu hallituksesta!]

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

Arvoisa puhemies! Korona särkee sydämiä — se särkee vanhusten, se särkee omaisten ja hoitajien. Hoivakodit ovat suljettuja, omaiset eivät pääse katsomaan läheisiään. Millä tavalla me turvaamme, että näkeminen olisi mahdollista? Voisiko vanhuksia viedä kenties ulos turvavälin huomioiden? Mikä olisi tähän ratkaisu? Kodinomaisissa hoivapaikoissa ei ole välttämättä saattohoito-osaamista, vaikka korona vie monta vanhusta mennessään. Millä tavalla turvaatte sen saattohoito-osaamisen [Puhemies koputtaa] sinne kodinomaiseen hoivayksikköön?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Ohisalo, ja sen jälkeen pääministeri.

15.58 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajille erittäin tärkeistä puheenvuoroista, joissa monessa on nostettu esille lasten hätä tässä tilanteessa.

Kysyttiin konkretiaa siitä, millä tavalla se näyttäytyy. Moniammatillisen työn näkökulmasta erittäin huolestuttava viesti on se, että lastensuojeluilmoitusten määrät ovat laskeutuneet tässä hetkessä, jolloin aikuiset eivät pääse kohtaamaan lapsia, näkemään niitä vaikeita tilanteita, joita siellä kodeissa on. Poliisin näkökulmasta tämä näkyy kotihälytystehtävien lisääntymisenä. Ja paitsi Suomen poliisiin mukaan niin myös Euroopan laajuisesti — kun sisäministerien kanssa on asiasta keskusteltu — lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset verkossa ovat myös nousussa tässä ajassa. Eli lapsiin kohdistuu nyt erittäin kova paine tässä ajassa, ja sen takia on erittäin tärkeää, että päästään mahdollisimman pian palaamaan takaisin mahdollisimman normaaliin, jossa kohdataan jokainen lapsi.

15.59 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Taisi olla edustaja Kaunisto, joka viittasi siihen sananparteeni, jolla otin vastaan pääministerin tehtävät ja sanoin, että en väistä vastuuta. No, voin kyllä sanoa, että vastuuta on tässä kannettu tämän kriisin aikana, ja hallitus totta kai tästä tilanteesta vastuuta kantaa. Voin myös kertoa, että mietin päivittäin, voisiko tätä kokonaisuutta johtaa paremmin, voisinko itse toimia paremmin, miten voisin muuttaa omaa toimintaani niin, että entistä paremmin saisimme tämän tilanteen hallintaan ja entistä vähemmän aiheuttaisimme ihmisille kärsimystä.

Kun me tarkastelemme näitä ongelmia tai virheitä, joita olemme havainneet ja jotka olemme myös tunnustaneet, niin tärkeää on tietenkin myös selvittää, mistä nämä virheet ovat johtuneet, miksi niitä on tehty, jotta voisimme oppia. Kun olen kertonut joitakin kertoja, mistä virheet ovat johtuneet tai mistä ongelmat ovat johtuneet, niin aika usein nämä kertomukset on leimattu selittelyksi tai syyttelyksi jotakin kohtaan. Itse ajattelen, että on myös tärkeää käydä läpi ja kertoa, mistä asiat johtuvat.

Meillä on ollut operatiivisessa toiminnassa monenlaisia ongelmia, meillä on ongelmia organisaatio- ja hallintorajoissa niin ministeriöiden välillä kuin vaikkapa ministeriöiden eli valtion ja sitten kuntien ja kuntayhtymien välillä. Eivät nämä ole uusia asioita, nämä ovat vanhoja asioita, mutta nyt kriisitilanteessa me näemme, että nämä organisaatiorajat aidosti tuottavat meille paljon haasteita.

Haastetta tuottaa myös se, että meidän lainsäädäntömme ei ole kriisioloihin suunniteltu. Meiltä on puuttunut paljon kriisivälineitä, ja olemme joutuneet matkan varrella niitä luomaan ja tuomaan eduskuntaan jatkuvasti uutta lainsäädäntöä, jotta voisimme vastata näihin haasteisiin, joita olemme kohdanneet.

Punkt i protokollet PR 64/2020 rd

Tehdään myös inhimillisiä virheitä, monenlaiset toimijat tekevät inhimillisiä virheitä, ja tämäkin tässä kokonaisuudessa näkyy. Joissakin kohdin on tehty erittäin vakavia virheitä, esimerkiksi Huoltovarmuuskeskuksen toiminta, josta on myös rikostutkinta tällä hetkellä käynnissä. [Puhemies koputtaa] Nämä kaikki pitää selvittää, jotta näistä virheistä voidaan oppia ja jotta ollaan tulevaisuudessa entistä paremmin varauduttu.

Aivan lopuksi haluan vielä sanoa siihen keskusteluun, jota salissa on käyty tästä ihmisten henkisestä hyvinvoinnista: Itsekin kannan siitä huolta. On aivan selvää, että näillä rajoitustoimenpiteillä, jotka ovat olleet tarpeellisia — ne ovat olleet erittäin kovia, mutta ne ovat olleet tarpeellisia — on vaikutusta myös ihmisten terveyteen ja niillä on vaikutusta ihmisten hyvinvointiin. Tämäkin kokonaisuus on tärkeä, ja se pitää huomioida. On kyse lasten tilanteesta, on kyse ikäihmisten tilanteesta, [Puhemies koputtaa] ja meidän pitää tasapainoilla näiden kaikkien näkökulmien kanssa siinä, että yhteiskuntana tästä selviämme mahdollisimman vähäisin vaurioin.

Riksdagen avslutade debatten.

Ärendet slutbehandlat.